Brottslighet bland personer födda i Sverige och i utlandet

RAPPORT 2005:17

Brå – centrum för kunskap om brott och åtgärder mot brott

Brottsförebyggande rådet (Brå) verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsförebyggande arbete och rättsväsendets reaktioner på brott.

Denna rapport kan beställas hos bokhandeln eller hos
Fritzes Kundservice, 106 47 Stockholm. Telefon 08-690 91 90,
fax 08-690 91 91, e-post order.fritzes@nj.se

Produktion:
Brottsförebyggande rådet, Information och förlag,
Box 1386, 111 93 Stockholm. Telefon 08-401 87 00, fax 08-411 90 75,
e-post info@bra.se
BRÅ på Internet www.bra.se
ISSN 1100-6676, ISBN 91-38-32228-5
Författare: Peter Martens, Stina Holmberg
Omslag: Britton & Britton
Tryck: Edita Norstedts 2005

Innehåll

Förord

Det har gått nästan tio år sedan Brå publicerade uppgifter om svenskars och invandrares registrerade brottslighet i rapporten *Invandrare och invandrares barns brottslighet – en statistisk analys* (Brå-rapport 1996:2). Studien som presenteras i den här rapporten är en uppföljning av den rapporten. Ett syfte med rapporten är att få en bild av hur invandrare och svenskar skiljer sig åt i den registrerade brottsligheten i dag. Sedan uppgifterna, som låg till grund för den förra studien, samlades in har det svenska samhället genomgått en ekonomisk kris som bland annat resulterat i en ökad konkurrens om jobb på arbetsmarknaden. Parallellt med denna utveckling har antalet invandrare från krigsdrabbade länder både inom och utom Europa ökat kraftigt. De utrikes födda som bosatt sig i Sverige under 1990-talet har därför haft särskilt svårt att etablera sig i det svenska samhället. Det finns all anledning att förmoda att bilden av brottsligheten bland svenskar och invandrare förändrats en del sedan förra studien.

En del kritiker har ifrågasatt nödvändigheten av en ny undersökning om brott bland svenskar och invandrare och menar att den är till mer skada än nytta. Det finns en risk att uppgifter rycks ur sitt sammanhang och presenteras på ett sätt som förstärker ett vi- och dom-tänkande. Sådana farhågor får man inte nonchalera. Brå har dock gjort bedömningen att en kunskapsbaserad bild av svenskars och invandrares brottslighet är bättre än en bild som är grundad på gissningar och personliga uppfattningar. Avsaknad av aktuella fakta om brottsligheten bland utrikes födda och deras barn underlättar att myter skapas och befästs. Om den registrerade brottsligheten visar sig vara påfallande hög i några grupper av utlandsfödda så försvinner inte problemen om man inte belyser dem och talar öppet om dem. En korrekt bild av problemens omfattning och utveckling torde i stället vara den bästa grunden för att analysera förhållandena och förbättra alla invånares förutsättningar att fungera väl i Sverige, oavsett etnisk härkomst.

Syftet med Brå:s projekt om brott bland svenskar och invandrare är att med vetenskapliga analysmetoder undersöka hur ”svensk och utländsk bakgrund” tillsammans med andra sociala faktorer bidrar till att förklara registrerad misstänkt brottslighet. Rapporten som här presenteras sammanfattar svenska och internationella undersökningar på området. Vidare presenterar och diskuterar rapporten några grundläggande uppgifter från ett omfattande statistiskt material. De redovisade resultaten belyser främst sådana frågor som tas upp i den allmänna debatten om invandrare och brott och som Brå får många frågor om.

Rapporten har författats av docent Peter L. Martens, verksam vid Brå, och enhetschef Stina Holmberg. Underlaget till rapporten har tagits fram av Peter Martens och redigerats av Stina Holmberg. Rapporten har vetenskapligt granskats av professorerna Jerzy Sarnecki vid Stockholms universitet och Sten Höglund vid Umeå universitet. Värdefulla synpunkter har lämnats av professor Eckart Kühlhorn och docent Henrik Bachner.

Postumt riktas ett särskilt varmt tack till Jan Ahlberg, tidigare enhetschef på Brå, för stöd och värdefulla synpunkter under arbetets gång.

Stockholm i december 2005

Jan Andersson
Generaldirektör

Stina Holmberg
Enhetschef

Sammanfattning

Syftet med denna studie är att uppdatera den bild av invandrares registrerade brottslighet som presenterats i tidigare forskning. I första hand har avsikten varit att jämföra resultaten från Brå:s förra studie med resultat från motsvarande data från senare år. De senaste tillgängliga uppgifterna om personer som är misstänkta för brott med svensk respektive utländsk bakgrund och sträcker sig fram till och med år 1989. Sedan dess har närmare 300 000 flyktingar kommit till Sverige. Även antalet personer födda i Sverige med en eller två utrikes födda föräldrar har ökat. Samtidigt har 1990-talets lågkonjunktur inneburit ökade svårigheter för dessa grupper. Andelen av dem som var arbetslösa och beroende av socialbidrag ökade, liksom boendesegerationen.

Det är mot denna bakgrund som Brå har funnit det motiverat att studera i vilken utsträckning personer med utländsk bakgrund är registrerade som misstänkta för brott. Den brottsperiod som belyses är femårsperioden 1997–2001, det vill säga tolv år efter den period som Brå studerade förra gången (1985–1989). Studien avser endast personer som var folkbokförda i Sverige under perioden, inte personer som endast tillfälligt vistades i Sverige.

BILDEN FRÅN TIDIGARE SVENSKA STUDIER

Tidigare svenska studier om invandrares brottslighet har visat att de som är födda utomlands har högre registrerad brottslighet än de som är födda i Sverige. I Brå:s studie från åren 1985–1989 var resultatet att det var dubbelt så vanligt att utrikes födda personer var registrerade för brott jämfört med personer som var födda i Sverige av två svenskfödda föräldrar. Även svenskfödda med en eller två utrikes födda föräldrar var oftare registrerade för brott än de med två svenskfödda föräldrar. Det var 1,5 gånger vanligare att de var registrerade som misstänkta för brott.

INTERNATIONELLA STUDIER GER DELVIS ANDRA RESULTAT ÄN SVENSKA

De flesta nutida internationella undersökningar om registrerad brottslighet visar, liksom de svenska studierna, att utrikes födda i större utsträckning tenderar att vara registrerade för brott än inrikes födda. Men det finns äldre amerikanska studier som visar det motsatta, nämligen att personer som invandrat till ett nytt land tenderar att begå brott i mindre utsträckning än inrikes födda med två inrikes födda föräldrar.

En annan aspekt som internationella undersökningar särskilt uppmärksammat är brottsligheten bland dem som är födda i det nya landet och har en eller två utrikes födda föräldrar. Den generella bilden som dessa studier ger är att denna grupp i större utsträckning är registrerad för brott än både de utrikes födda och inrikes födda av två inrikes födda föräldrar.

Vid tolkningen av dessa resultat lyfts ofta fram att en del barn till utrikes födda, som växer upp i det nya samhället, slits mellan två kulturella världar. De upplever dessutom ofta sin situation och sina framtida möjligheter

som mer begränsade än jämnåriga med inrikes födda föräldrar, vilket kan leda till att de blir frustrerade och alienerade.

MAJORITETEN AV DEM SOM REGISTRERATS FÖR BROTT ÄR FÖDDA I SVERIGE AV SVENSKFÖDDA FÖRÄLDRAR

Brå:s studie omfattar samtliga folkbokförda personer i Sverige som var 15 - 51 år år 1997. Det rör sig om cirka 4,4 miljoner individer. Närmare 60 procent av de nästan 1 520 000 brotten som dessa personer var registrerade för under perioden kan hänföras till personer födda i Sverige av två svenskfödda föräldrar. Nästan en fjärdedel av brotten är registrerade på utrikes födda och närmare 20 procent på svenskfödda personer med en eller bägge föräldrarna födda utomlands.

Brå har, med utgångspunkt från detta, försökt skatta hur *samtliga* anmälda brott fördelar sig på olika grupper. Bilden förändras då något, främst eftersom även de brott som begåtts av personer som inte är folkbokförda i Sverige kommer att inrymmas. Denna grupp beräknas svara för 7 procent av de anmälda brotten under perioden. Det är en ökning från 3 procent i Brå:s förra studie.

DE SOM ÄR FÖDDA UTOMLANDS ÄR OFTARE REGISTRERADE FÖR BROTT ÄN SVENSKFÖDDA PERSONER

De allra flesta i de studerade grupperna är inte misstänkta för något brott alls under den studerade femårsperioden Det gäller oavsett etnisk bakgrund. Andelen i de olika grupperna som inte är misstänkta för något brott alls, varierade mellan 88 och 95 procent.

Andelen som är misstänkta för brott är dock högre bland dem som är födda utomlands eller har en eller två utrikes födda föräldrar, jämfört med dem som är födda i Sverige av två svenskfödda föräldrar. Det är två och en halv gånger så vanligt att utrikes födda är registrerade som misstänkta för brott jämfört med svenskfödda personer med båda föräldrarna födda i Sverige. De har alltså en ”överrisk” på 2,5. För dem som är födda i Sverige med två utrikes födda föräldrar är det dubbelt så vanligt som bland svenskfödda personer med båda föräldrarna födda i Sverige. Deras ”överrisk” är således 2. Bland dem med en svenskfödd och en utrikes född förälder är risken 1,4 gånger större. Det mönster som framträdde i Brå:s förra studie, nämligen att risken att vara registrerad för brott var lägre bland ”invandrarnas barn” som var födda i Sverige än bland dem som själva hade invandrat till Sverige, visar sig således även i den nya studien.

HÖGRE ÖVERRISKER FÖR VISSA BROTT ÄN ANDRA

Bryter man ner materialet på olika brottstyper är andelen misstänkta i varje grupp avsevärt lägre. Andelen utrikes födda som är misstänkta för ett tillgreppsbrott (BrB kapitel 8) eller ett brott mot person (BrB kapitel 3), där misshandelsbrotten ingår, ligger på drygt fyra procent för respektive brottstyp under den femåriga observationsperioden. För övriga typer av brott är andelen av de utrikes födda i populationen lägre. Man kan samtidigt konstatera att de utrikes föddas överrisk att vara registrerade för brott är högre för vissa brott än för andra. Det är till exempel fyra gånger vanligare att

utrikes födda är misstänkta för dödligt våld och rån jämfört med personer födda i Sverige av svenskfödda föräldrar. Det innebär att 0,03 procent av dem som är födda utomlands var misstänkta för dödligt våld under perioden och att 0,35 procent var misstänkta för rån.

"INVANDRARNAS BARN" ÄR OFTARE REGISTRERADE FÖR TYPISKA UNGDOMSBROTT

Som helhet intar de som är födda i Sverige med minst en utrikes född förälder, en mellanposition när det gäller att vara misstänkta för brott. Det är mindre vanligt i den gruppen att vara misstänkt för olika typer av brott än i gruppen med personer som själva är födda utomlands, men det är vanligare än bland svenskfödda med två svenskfödda föräldrar. Det finns dock vissa brottstyper som är vanligare i den gruppen än i båda de övriga grupperna. Det rör sig i huvudsak om brott som ungdomar (oavsett härkomst) generellt sett svarar för en stor andel av. Det gäller bilstöld, skadegörelse, rattfylleri, narkotikabrott inklusive brott som endast avser eget bruk, brott mot vapenlagen och knivförbudslagen.

BILDEN GANSKA STABIL JÄMFÖRT MED BRÅ:S FÖRRA STUDIE

Om man jämför resultaten med vad som framkom i Brå:s förra studie är bilden relativt oförändrad. För dem som är födda i Sverige och har en eller två föräldrar som är födda utomlands är överrisken i stort sett densamma som för tolv år sedan; 1,6 jämfört med 1,5 i förra studien. För de utrikes födda har överrisken ökat något mer, från 2,1 i förra studien till 2,5 i denna.

ÄR ÖVERRISKERNA HÖGA?

Det kan diskuteras om de olika gruppernas överrisker ska ses som höga eller inte. Som exempel kan nämnas att skillnaden mellan män och kvinnor, när det gäller brottslighet, är större än skillnaderna grundade på om en person är född i Sverige eller inte. Det är 3,5 gånger vanligare att män är misstänkta för brott än kvinnor. När det gäller grövre brott är skillnaderna mellan män och kvinnor ännu större. Det är också mer än sex gånger vanligare att personer vars familj haft socialbidrag är registrerade för brott än personer vars familj inte haft det.

GRUPPER FRÅN VISSA URSPRUNGSOMRÅDEN ÄR MER ÖVERREPRESENTERADE ÄN ANDRA

Andelen personer som är misstänkta för brott är större i grupper från vissa geografiska områden än från andra. Det gäller till exempel vissa delar av Afrika, till exempel Nordafrika, och Västasien. De som kommer från västra Europa, Sydostasien och USA, Kanada, Australien och Nya Zeeland tillhör de grupper som i minst utsträckning är misstänkta för brott bland de utrikes födda. Det som utmärker de områden, där de som invandrat till Sverige i särskilt stor utsträckning är misstänkta för brott, är att levnadsbetingelserna där skiljer sig från levnadsbetingelserna i västländer. Därtill kommer att de som kommer från dessa områden ofta "tvingats" lämna sitt hemland

som flykting medan de som kommer från västländer oftast kommer utifrån ett mer fritt val.

Men nordafrikaners högre överrisk innebär inte att personer från Nordafrika svarar för en stor del av den misstänkta brottsligheten i Sverige. Deras andel är tvärtom mycket liten. De som dominerar är i stället nordbor. Personer från Finland, Norge, Danmark och Island utgör närmare 5 procent av de misstänkta medan personer från Nordafrika utgör 0,7 procent. Det hänger naturligtvis bland annat samman med att det inte finns särskilt många personer i Sverige som är födda i Nordafrika. Antalet invandrare från de nordiska grannländerna är mycket större.

INVANDRING I TIDIG BARNDOM EN SKYDDSFAKTOR MOT BROTTSLIGHET

Internationell forskning visar att utrikes födda personer som kommer till det nya landet under sina första levnadsår har lättare att anpassa sig än de som kommer när de är i skolåldern. Brå:s studie tyder på att denna allmänna iakttagelse även tycks gälla ifråga om brottsligt beteende. De som invandrat i mycket unga år, det vill säga före skolstart, är i relativt liten utsträckning registrerade som misstänkta för brott. Den grupp som var i skolåldern och upp till de senare tonåren när de kom till Sverige var den som i störst utsträckning var registrerade för brott.

ÖVERRISKERNA MINSKAR OM ANDRA SOCIALA FAKTORER BEAKTAS

Från tidigare forskning vet man att vissa bakgrundfaktorer, som ålder och kön, samvarierar med risken för brottslighet. Mot denna bakgrund har Brå gjort en så kallad standardisering av materialet med avseende på kön, ålder, utbildning och förvärvsinkomst. Standardiseringen innebär att de olika grupperna genom en statistisk beräkning ”likställts” när det gäller dessa faktorer. Alla grupper får med denna beräkning en lika stor andel män, samma andel yngre och så vidare. Det visar sig då att de utrikes föddas överrisk minskar från 2,5 till 2,1. Även överrisken i gruppen som är född i Sverige av två utrikes födda föräldrar minskar påtagligt, från 2,0 till 1,5. Ett skäl till det är att dessa grupper har en större andel unga män med låg utbildning och inkomst jämfört med dem som är födda i Sverige av två svenskfödda föräldrar.

Däremot förändras inte överrisken nämnvärt för svenskfödda med en utrikes född förälder. En förklaring till det är att denna grupps ”profil” när det gäller dessa faktorer är mer lik den grupp som är född i Sverige av två svenskfödda föräldrar.

Diskussion

BILDEN I HUVUDSAK DENSAMMA SOM I BRÅ:S FÖRRA STUDIE

Invandrares risk att vara registrerade för brott har inte förändrats på något markant sätt sedan Brå:s förra studie som avsåg förhållandena under slutet av 1980-talet. Det innebär följande:

- De allra flesta invandrare är inte registrerade för brott, vare sig i den förra studien eller i den nya.

- Överrisken för att vara registrerad för brott har ökat i gruppen utrikes födda men är i princip oförändrad bland dem som är födda i Sverige av en eller två utrikes födda föräldrar. De utrikes föddas överrisk har ökat från 2,1 till 2,5. Om man genom standardisering tar hänsyn till skillnader mellan grupperna när det gäller ålder, kön, utbildning och inkomst, minskar de utrikes föddas överrisk till 2,1.
- Att överrisken för de utrikes födda har ökat beror inte på att vissa invandrargrupper i dag i större utsträckning är registrerade för brott än för 12 år sedan. Ökningen förklaras i stället i huvudsak av att antalet personer i Sverige som tillhör de flyktinggrupper, som redan i tidigare studier visat sig ha en särskilt hög överrisk, har ökat.
- Mönstret att ”invandrarnas barn” i Sverige i mindre utsträckning är registrerade för brott än de som själva invandrat, vilket är internationellt ovanligt, står sig även i den nya studien.

Att bilden när det gäller invandrares registrerade brottslighet har förändrats så lite kan tyckas anmärkningsvärt med hänsyn till de förändringar som skedde i samhället under 1990-talet. Dels kom stora nya flyktinggrupper till Sverige, dels försvårades situationen på arbetsmarknaden, vilket i hög grad drabbade invandrarna. Andelen ”fattiga”[1] bland dem som invandrat ökade, liksom bostadssegregationen. Att invandrares överrisk att vara registrerade för brott legat relativt konstant under lång tid, trots att antalet personer som själva invandrat eller har föräldrar som är invandrare, gradvis ökat och det omgivande samhället som möter dem förändrats, är dock något som konstaterats redan i tidigare studier. I von Hofers, Sarneckis och Thams studie från 1997 visas således att invandrares överrisk för lagföring hade varit relativt konstant sedan 1970-talet. Även de finner skäl att lyfta fram det faktum att utvecklingen varit så stabil, detta trots att skälen för invandringen förändrats – från arbetskraftsinvandring till anhörig- och flyktinginvandring – och trots att invandrarna kommer från alltmer avlägsna länder.

SELEKTION TORDE FÖRKLARA EN VISS DEL AV ÖVERRISKEN

Även om invandrares överrisk att vara registrerade för brott inte har ökat så mycket sedan Brå:s förra studie, så kan den konsteras även i denna studie. Hur ska då denna ökade risk förstås? Den fråga som först måste diskuteras är i vad mån överriskerna beror på faktiska skillnader i brottslighet mellan de personer som har invandrarbakgrund och de som inte har det. Eller beror överriskerna främst på selektion när brott anmäls eller uppmärksammas av polisen?

Brå:s bedömning utifrån nuvarande kunskapsläge är att selektion vid polisanmälan och selektion i polisens spaningsarbete kan förklara en viss del av de överrisker att registreras för brott som redovisas. Det är också rimligt att anta att denna selektionseffekt är större ju mer gruppen skiljer

[1] Det vill säga hade inkomster under socialbidragsnorm (Socialstyrelsen, 2001, kapitel 4).

sig utseendemässigt och kulturellt från dem som har svensk bakgrund. Det skulle tala för att överskattningen av gruppens faktiska brottslighet skulle vara särskilt stor för de grupper som har högst överrisker, det vill säga de från vissa delar av Afrika och Västasien. Om det hade varit möjligt att studera den faktiska brottsligheten i olika grupper hade skillnaderna i andelen som begått brott troligen varit något mindre än vad som redovisas i denna studie.

Brå:s bedömning är dock att selektionen ändå förklarar en mindre del av överriskerna och att resultaten kan användas för att diskutera mönster och utveckling när det gäller brottsligheten i olika grupper.

FAKTORER SOM KAN BIDRA TILL ATT INVANDRARE OFTARE BEGÅR BROTT

Vad är det då i invandrares livssituation som skulle kunna förklara att de oftare är registrerade för brott än andra? Det är främst tre faktorer som brukar lyftas fram:

- Det är svårt att bryta upp från hemlandet och bosätta sig i ett nytt land.
- Sociala faktorer som generellt ökar risken för brott är vanligare bland invandrare.
- Det mottagande som invandrare får i Sverige har brister.

SVÅRT ATT BRYTA UPP FRÅN HEMLANDET OCH BOSÄTTA SIG I ETT NYTT LAND

Det som alla invandrare som kommer till Sverige har gemensamt är att de brutit upp från sitt hemland och bosatt sig i ett nytt land. Att varaktigt lämna sitt hemland och de band man har där, inrymmer en rad svårigheter, oavsett skälet till utvandringen. Man måste skiljas från en miljö som man känner, från vänner och släktingar. Man anländer till en främmande miljö, ett nytt språk och i olika mån också en ny kultur. För många av de flyktingar från krigsdrabbade länder, som kom till Sverige under 1990-talet, tillkommer att de haft traumatiska upplevelser både i hemlandet och under flykten, som de måste bearbeta samtidigt som de ska slussas in i det svenska samhället (Allwood och Franzén, 2000). De flesta invandrare lyckas trots dessa svårigheter anpassa sig till det nya livet i Sverige. Men bland dem som känner utanförskap och upplever att de har bristande livschanser, kan risken för brottsligt beteende öka (Martens 1997; von Hofer, Sarnecki och Tham, 1997)

SOCIALA FAKTORER SOM ÖKAR RISKEN FÖR BROTT

Det finns många studier som visar att utrikes födda som grupp har sämre sociala förutsättningar och en sämre social situation än genomsnittssvensken. Det gäller till exempel utbildning, arbete, inkomst boende samt fysisk och psykisk hälsa. Dessa faktorer påverkar generellt risken för brottslighet. Som framgår av studien har Brå i ett avsnitt redovisat hur resultaten påverkas om man genom standardisering ”likställer” alla grupperna i studien med avseende på utbildning och förvärvsinkomst (samt ålder och kön). Det visar sig då att skillnaderna i andelen som är registrerade för brott i de olika grupperna minskar något. Särskilt faktorn förvärvsinkomst tycks vara av

betydelse. Det är heller inte otänkbart att en ytterligare analys av skillnader i levnadsbetingelser skulle ge ytterligare ”förklaringar” till de utrikes föddas överrisker att vara registrerade för brott.

BRISTER I MOTTAGANDET

Den tredje möjliga förklaringen, som är starkt sammankopplad med de två tidigare, är att mottagandet av invandrarna till Sverige, inte överbryggar deras svårigheter, så som det borde. Utbredda fördomar om invandrargrupper bidrar enligt flera forskare till att myndigheter och olika institutioner ibland utsätter invandrargrupper för en strukturell negativ särbehandling (de los Reyes och Winborg, 2002; Kamali, 2005). Tydligast kommer detta kanske fram i forskningen om invandrarnas situation på arbetsmarknaden (Höglund, 1998; Sidebäck m.fl., 2000; SOU 2001:79). Men fördomar kan också vara en bidragande förklaring till den allt starkare etniska boendesegregationen. På vissa håll har det gått så långt att utrikes födda familjer, barn och unga knappast alls träffar och talar med personer som inte har utländsk bakgrund. Denna segregation riskerar att öka en vi- och dom-syn, som försvårar invandrarnas möjligheter att integreras i Sverige och känna sig solidariska med det svenska samhället. Särskilt för ungdomar torde dessa faktorer innebära en ökad risk för brottslighet.

Inledning

Invandrares brottslighet är ett återkommande tema i den allmänna debatten. Frågan om invandrarnas roll tenderar att dyka upp i många sammanhang där kriminaliteten i samhället tas upp. Att det finns ett stort intresse för denna fråga visar sig bland annat i att det är ett av de ämnen som Brå får flest förfrågningar omkring.

Trots detta intresse finns det inga aktuella studier som belyser ämnet. Den senaste större studie som finns, gjordes på Brå för närmare tio år sedan (av Jan Ahlberg) och avsåg den registrerade brottsligheten under åren 1985-1989: *Invandrares och invandrares barns brottslighet – En statistisk analys* (BRÅ-rapport 1996:2). Den visade att de flesta anmälda brott begås av personer med svensk bakgrund, det vill säga personer födda i Sverige av svenska föräldrar, och att det allra flesta invandrare inte varit misstänkta för något brott. Men studien visade också att andelen som varit misstänkta för brott var dubbelt så hög bland de utrikes födda jämfört med dem som var födda i Sverige av svenska föräldrar.

Sedan Brå:s förra studie har samhället förändrats. Stora nya grupper av invandrare har kommit till Sverige, i första hand flyktingar från olika delar av världen. Andelen utrikesfödda i landet har ökat, liksom andelen personer med utrikes födda föräldrar. Detta har skett samtidigt som Sverige under 1990-talet drabbades av en kraftig ekonomisk kris, med stora neddragningar inom den offentliga sektorn och en arbetslöshetsnivå som var den högsta sedan 1930-talets depression. Det var svårare för dem som invandrade till Sverige under 1990-talet att få ett arbete än vad det var för dem som kom under 1980-talet (Socialstyrelsen, 2001, sid. 90). Andelen bland de utrikes födda som kunde definieras som "fattiga", det vill säga hade inkomster som är mindre än hälften av medianinkomsten i riket, ökade. Bland dem som kom från Östeuropa trefaldigades till exempel andelen fattiga från under 10 procent år 1991 till drygt 30 procent år 1996. Andelen av de utrikes födda som var långvariga socialbidragstagare fördubblades under samma period (Socialstyrelsen, 2001, sid. 119). Den etniska boendesegregationen ökade också under 1990-talet. Invandrade personer, särskilt från utomeuropeiska länder, var överrepresenterade i storstädernas låginkomstområden redan innan 1990-talet, men detta mönster förstärktes ytterligare under 1990-talets första hälft (Socialstyrelsen, 2001, sid. 215). En naturlig fråga blir då om dessa förändringar fått konsekvenser för brottsligheten bland invandrare. Har det försvårat integreringen av dem som kommit till Sverige under perioden och lett till ökad brottslighet? Kan det ha bidragit till ett ökat utanförskap bland ungdomar med utländsk bakgrund och lett till att de i större utsträckning begår brott?

Det är mot ovanstående bakgrund som Brå beslutat att åter göra en studie om brottsligheten bland personer med utländsk respektive svensk bakgrund. Finns det då inte en risk att en ny studie på detta tema riskerar att göra mer skada än nytta? Sådana farhågor restes när planerna på denna studie blev kända. Kritiker framhöll att nya resultat kan blåsas upp, ryckas ur sitt sammanhang och misstolkas och leda till att förstärka ett vi- och

dom-tänkande. Det finns all anledning att ta sådana risker seriöst. Brå:s bedömning är emellertid trots allt att en kunskapsbaserad bild av invandrarnas brottlighet är bättre än en som grundas på gissningar och personliga uppfattningar. Avsaknad av aktuella fakta om brottsligheten bland utrikes födda och deras barn underlättar att myter skapas och befästs. Om brottslighet är ett problem i vissa grupper av utrikes födda så försvinner inte problemen om man inte belyser dem och talar öppet om dem. En korrekt bild av problemens omfattning och utveckling torde istället vara den bästa grunden för att kunna analysera förhållandena och förbättra alla invånares förutsättningar att fungera väl i Sverige, oavsett etnisk härkomst.

Avslutningsvis bör framhållas att det finns en hel del metodologiska svårigheter när man vill göra en studie av detta slag. Hur ska man hantera det faktum att tillgängliga registerdata enbart visar den upptäckta och registrerade brottsligheten, där någon person kunnat knytas som misstänkt för brottet? Ska studien enbart avse brott bland dem som är folkbokförda i Sverige eller alla som befunnit sig i Sverige? Bör analysen av dem som är födda i Sverige av utrikes födda föräldrar enbart avse de fall där *båda* föräldrarna är födda utomlands eller är det också av intresse att redovisa brottsligheten bland de svenskfödda med *en* förälder född utomlands? Allmänt kan sägas att det inte finns några givna svar på dessa frågor. De alternativ som finns har oftast både för- och nackdelar. Brå:s ambition är dock att så tydligt som möjligt redovisa de svagheter som finns i materialet och även ta upp överväganden som gjorts när studien lades upp. En utgångspunkt har dock varit att inte göra så stora förändringar i utformningen i förhållande till tidigare undersökningar att möjligheten att studera utvecklingen över tid undanröjs, samtidigt som brister i den tidigare studien inte ska upprepas.

Tidigare studier

I den kriminologiska diskussionen om invandrares brottslighet är det främst två frågeställningar som återkommer. Den ena är om de utrikes födda i större utsträckning begår brott än de som är födda i det aktuella landet av två inrikes födda föräldrar. Den andra frågan är om personer födda i det aktuella landet av en eller två utrikes födda föräldrar i större utsträckning begår brott än de utrikes födda. I detta kapitel redogörs först mycket kort för den internationella forskningen om invandrare och brott. Därefter redovisas några svenska studier på området.

Majoriteten av de internationella studier som finns bygger, liksom de svenska undersökningarna, på den *registrerade misstänkta brottsligheten* där man har identifierat en möjlig eller faktisk gärningsperson.

Internationella studier

UTRIKES FÖDDA JÄMFÖRT MED INRIKES FÖDDA AV TVÅ INRIKES FÖDDA FÖRÄLDRAR

I den internationella litteraturen finns motsägande resultat när det gäller de utrikes föddas brottslighet jämfört med dem som är födda i landet av två inrikes födda föräldrar. Den mest etablerade bilden i dag är att utrikes födda har högre brottslighet än de inrikes födda. Men det finns också studier som redovisar det motsatta, nämligen att personer som invandrat till ett nytt land tenderar att begå brott i mindre utsträckning än de inrikes födda med två inrikes födda föräldrar.

Bilden att utrikes födda skulle ha en lägre registrerad brottslighet än inrikes födda har sitt ursprung i den tidiga kriminologiska forskningen i USA, som visade sådana resultat (Tonry, 1997). Den förklaring som framfördes var bland annat att invandrarna var extra måna om att följa det nya samhällets lagar och normer bland annat för att de ville göra rätt för sig och få ett bättre liv än de haft i hemlandet. Därtill kom att invandrarna i USA oftast fortsatte att leva sitt liv i starkt homogena grupper av landsmän och att de därigenom i mindre utsträckning utsattes för de spänningar och konflikter som deras barn gjorde när de kom i kontakt med andra grupper. I den internationella litteraturen på området finns än i dag forskare som framhåller att de utrikes födda har lägre brottslighet än de inrikes födda eller åtminstone att det inte är någon större skillnad mellan grupperna i brottslighet (se till exempel Mears, 2001).

Det som då har lyfts fram är att en del utrikes födda grupper har en registrerad brottslighet som ligger på en lägre, eller åtminstone inte högre nivå, än de inrikes föddas medan den i andra utrikes födda grupper ligger på en betydligt högre nivå. Brottsligheten samvarierar med *när* de utrikes födda kom till det nya landet, *under vilka omständigheter* de utvandrat och *motiven* till utvandringen. Även likhet i kultur och ekonomisk utveckling mellan hemlandet och mottagarlandet spelar förmodligen en viss roll för den sociala anpassningen och integrationen. Mottagandet i det nya landet har också en viss betydelse.

I dag visar de flesta undersökningar, där man studerar registrerad brottslighet, att utrikes födda i större utsträckning tenderar att vara registrerade registrerade för brott än inrikes födda (Tonry 1997, Mears 2001). Det finns dock forskare som kritiserar de studier som ger stöd för denna syn. De ifrågasätter resultaten med hänvisning till att man inte alltid tagit hänsyn till att utrikes födda kan skilja sig från de inrikes födda vad gäller demografiska data som samvarierar med registrerad brottslighet så som kön, ålder, boende och socioekonomisk status. Utan statistisk kontroll för dessa variabler ger resultaten en överdriven bild av skillnaderna mellan utrikes födda och inrikes födda i den registrerade brottsligheten (Bannenberg, 2003).

PERSONER MED EN ELLER TVÅ UTRIKES FÖDDA FÖRÄLDRAR JÄMFÖRT MED DE UTRIKES FÖDDA

En annan aspekt som den internationella litteraturen på området riktat stor uppmärksamhet mot är brottsligheten bland dem som är födda i det nya landet och har en eller två utrikes födda föräldrar. Den bild som framkommer i de flesta internationella undersökningar är att denna grupp i större utsträckning är registrerad för brott än både de utrikes födda och inrikes födda av två inrikes födda föräldrar.

Vid tolkningen av dessa resultat lyfts ofta fram att barn till utrikes födda, som växer upp i det nya samhället, ibland slits mellan två kulturella världar. De upplever ofta sin situation och sina framtida möjligheter som mer begränsade än andra jämnåriga med inrikes födda föräldrar, vilket kan leda till att de blir frustrerade och alienerade (Martens, 1995; Allwood och Franzén, 2000). Ungdomar i dessa situationer riskerar enligt forskarna att utveckla ”svaga sociala band till det konventionella samhället” (Hirschi, 1969; Sampson och Laub, 1993; Ring, 1999, kap. 2; Junger-Tas m.fl. 2003, Svensson, 2004, sidorna 1-24).

Svenska studier

Fram till år 1994 publicerade Statistiska centralbyrån årligen statistik över personer misstänkta och lagförda för brott uppdelat på de aktuella personerna medborgarskap och folkbokföring i landet. Med medborgarskap som definition på ”invandrare” blev det ett begränsat utrymme för en mer ingående diskussion av den misstänkta och lagförda brottsligheten bland personer med svensk och utländsk bakgrund. Närmare hälften av de utrikes födda, som då var folkbokförda i landet, var svenska medborgare (naturaliserade). Statistiken över misstänkta och lagförda personer innefattade därmed bara en del av de utrikes födda.[2]

De äldre svenska studier som finns om invandrares brottslighet bygger alla på denna uppdelning grundad på medborgarskap. Sådana undersökningar av svenska och utländska medborgares registrerade brottslighet har presenterats bland andra av Sveri (1966), Sveri (1973, 1980, 1987); Brå-

[2] Brå:s förra studie tyder också på att överrisken överskattas om man utgår från medborgarskapet i stället för födelseland. Även von Hofer, Sarnecki och Tham (1996, 1997) gör denna observation på grundval av ett material baserat på 1993 års lagförda brott.

rapport 1983:4; Wikström (1985); Martens (1990, 1994) och von Hofer, (1990, 1994). En sammanfattning och bearbetning av uppgifter tillgängliga i den officiella statistiken över utländska medborgares registrerade brottslighet[3] åren 1985-1993 har också presenterats av Martens (1997).

BRÅ:S STUDIE RÖRANDE ÅREN 1985-1989

Den första studie som på ett mer systematiskt sätt undersökte den registrerade brottsligheten bland utrikes födda och personer födda i Sverige av en eller två utrikes födda föräldrar presenterades av Brå år 1996. I den studien användes begreppen ”invandrare” och ”barn till invandrare” som definierades på grundval av populationsmedlemmarnas födelseland och deras föräldrars födelseland. Det är den enda större svenska studien av den registrerade brottsligheten som varit upplagd så att det varit fullt möjligt att knyta an analyserna till den internationella diskussionen om brottsligheten bland utrikes födda och inrikes födda av föräldrar med en eller två utrikes födda föräldrar.[4]

I undersökningen studerades hur många personer fördelade på födelseland som var registrerade som misstänkta för brott under en femårsperiod (1985-1989).[5] Detta antal ställdes i relation till antalet personer från respektive land som var folkbokförda i Sverige. Det visade sig då att det var dubbelt så vanligt att utrikes födda var registrerade för brott jämfört med dem som var födda i Sverige av två svenskfödda föräldrar (en överrisk på 2,1). Det övervägande flertalet av de utrikes födda, 88 procent, var dock inte registrerade för något brott alls under den studerade femårsperioden.

Andelen som någon gång under perioden varit registrerad för brott var högst bland dem som var födda i Nordafrika och Västasien inklusive Iran och Turkiet. Bland dem som var födda västeuropeiska länder (främst Tyskland och Storbritannien men även Grekland) och i USA samt länder i Sydostasien (inklusive östasiatiska länder som Japan och Sydkorea) var andelen i stället ungefär lika stor som bland dem som var födda i Sverige av två svenskfödda föräldrar.

MARTENS STUDIE

I en studie från år 1997 har Martens sammanställt uppgifter från den officiella kriminalstatistiken för åren 1987-1993. Den bygger dock, i motsats till Brå:s studie, på de misstänkta personernas *medborgarskap* (eftersom det var så den officiella statistiken var uppbyggd). Studien bekräftar bilden att en uppdelning grundad på medborgarskap överskattar hur vanligt det är att invandrare misstänks för brott jämfört med en uppdelning grundad på de misstänktas födelseland. Martens fann nämligen att det var mer än tre gånger så vanligt att personer, som bodde i Sverige men var medborgare i något annat europeiskt land, var registrerade för brott än svenska medborgare. Detta kan jämföras med resultatet från Brå:s studie, där utrikes födda

---

[3] Det rörde sig alltså om brott de var misstänkta för och inte brott de var lagförda för.

[4] De studier som bygger på medborgarskap har inte haft möjlighet att belysa frågan om ”invandrarnas barn”.

[5] Endast personer som var folkbokförda i Sverige inrymdes i studien.

hade en fördubblad sannolikhet att vara registrerade som misstänkta för brott jämfört med svenskfödda med två svenskfödda föräldrar. Personer med sydamerikanskt eller afrikakanskt medborgarskap hade den högsta andelen misstänkta för minst ett brott, följda av personer från Asien, de nordiska länderna och de övriga europeiska länderna i nämnd ordning. Lägsta andelarna hade de från Australien och Nordamerika (Martens, 1997, sidorna 209-210).

VON HOFERS, SARNECKIS OCH THAMS STUDIE

En annan svensk studie om invandrarna och brottsligheten bygger på ett senare material än Brå:s (von Hofer, Sarnecki och Tham, 1996). Analysen avsåg lagförda år 1993 och utgick från det juridiska medborgarskapsbegreppet. Som utländsk bakgrund definerades de som hade minst en förälder född utomlands. Överriskerna för dem som var födda i Sverige av en eller två utrikes födda föräldrar (andra generationens invandrare) med svenskt medborgarskap var 1,3 gånger, för de utrikes födda som var naturaliserade (hade svenskt medborgarskap) omkring 2 och för de som var födda i Sverige av en eller två utrikes födda föräldrar 1,7 och för utländska medborgare boende i Sverige knappt 2. Överriskerna för lagföring för de grövsta brotten, mord/dråp, våldtäkt och rån var 3 gånger.

Bland dem med utländsk bakgrund hade de yngsta och de äldsta den lägsta överrisken i förhållande till dem med svensk bakgrund. Den högsta överrisken återfanns bland de medelålders (30-49 år).

Brottsbilden, det vill säga vilken typ av brott man begått, var påtagligt lik för dem med svensk respektive utländsk bakgrund. De som bott längre tid i Sverige uppvisade genomgående lägre överrisker. I förhållande till den internationella litteraturen om invandring och brott konstaterades också att Sverige skiljde sig från andra länder genom att rapportera lägre i stället för högre överrisker för dem som är födda i landet av en eller två utrikes födda föräldrar än för de utrikes födda.

OLIKA ÖVERRISKER FÖR OLIKA TYPER AV BROTT

Flera av de ovan nämnda svenska undersökningarna har visat att utländska medborgare har olika hög risk att registreras för olika typer av brott jämfört med svenska medborgare. Även utrikes födda har en sådan högre risk. I Brå:s studie från år 1996 dras dessutom slutsatsen att ju allvarligare ett brott är desto högre tenderar risken vara att utrikes födda är registrerade som misstänkta. Andelen utrikes födda som skäligen misstänkts för något brott var som nämnts 2 gånger högre än för dem med två svenskfödda föräldrar. Motsvarande överrisker för de utrikes födda att registreras för ett *brottsbalksbrott* var 2,2 och för *brott mot person* 2,5. För några enskilda brottstyper var andelen utrikes födda särskilt hög. Andelen utrikes födda som registrerats som misstänkta för *våldtäkt* var 4,5 gånger högre än andelen registrerade bland dem med svenskfödda föräldrar. När det gällde *misshandel mot obekant man* var deras andel 4 gånger högre.

FÖDDA I SVERIGE AV EN ELLER TVÅ UTRIKES FÖDDA FÖRÄLDRAR

Den generella bilden i internationell forskning är att personer med en eller två utrikes födda föräldrar (vad som i Brå:s förra studie kallades "invandrares barn") har en högre (registrerad) brottslighet än både de utrikes födda och inrikes födda av två inrikes födda föräldrar. I motsats till dessa resultat visade sig "invandrares barn" i Sverige ha en *lägre* registrerad brottslighet än de utrikes födda. Däremot hade de en högre registrerad brottslighet än de som har två svenskfödda föräldrar. Svenskfödda med en eller två utrikes födda föräldrar var registrerade för brott 1,5 gånger oftare än de med två svenskfödda föräldrar.

Detta resultat bekräftas av andra svenska undersökningar. Den studie som utfördes av von Hofer, Sarnecki och Tham om den lagförda brottsligheten år 1993 ger samma bild. Även en beräkning av SCB:s redovisade uppgifter om ungdomar, som blivit lagförda för brott år 2001, visar att tendensen håller i sig i åldersgrupperna 15 till 17 år och 18 till 20 år[6]. Svenskfödda ungdomar med en eller två utrikes födda föräldrar har således en lägre registrerad brottslighet än utrikes födda men en högre registrerad brottslighet än de som har två svenskfödda föräldrar.

Det är således uppenbart att Sverige har ett något annorlunda mönster än andra länder, när det gäller den registrerade brottsligheten bland dem som är födda i Sverige och där någon eller båda föräldrarna är födda i ett annat land. Resultaten i Brå:s studie har presenterats i internationella sammanhang, till exempel i Martens (1997), Westin (1998) och Mears (2001). Den möjliga förklaring som utländska forskare då fört fram är att den svenska välfärdsmodellen kan ha betydelse. Det är möjligt att den givit bättre förutsättningar för personer födda i Sverige av en eller två utrikes födda föräldrar att integreras i det svenska samhället (se till exempel Tonry, 1997).

"INVANDRARNAS BARN" BEGÅR MINDRE ALLVARLIGA BROTT

Brå fann också att svenskfödda med en eller två utrikes födda föräldrar har ett annat brottsmönster än utrikes födda. De utrikes föddas betydligt högre risk att vara registrerad som misstänkta för allvarligare brott återfanns inte hos de inrikes födda med en eller två utrikes födda föräldrar. Svenskfödda med en eller två utrikes födda föräldrar tenderade att koncentrera sin brottslighet till vardagsbrotten eller de så kallade mängdbrotten.

SAMMANFATTNING AV TIDIGARE UNDERSÖKNINGSRESULTAT

De svenska undersökningsresultat som refererats till ovan kan sammanfattas i följande tre punkter:

---

[6] SCB redovisar i Statistisk årsbok för Sverige 2003 i tabellerna 549 och 550 uppgifter om den lagförda brottsligheten bland ungdomar 15-20 år för år 2001. Uppgifter presenteras med avseende på bakgrund (med kategorierna ej invandrare, första generationens invandrare och andra generationens invandrare), boende i storstad (uppdelat på Stor-Stockholm, Stor-Göteborg, Stor-Malmö) och övriga landet och om de är folkbokförda i landet eller inte. När det gäller brottsligheten redovisas den i kategorierna Samtliga brott, Brott mot Brottsbalken, Misshandel, Stöld, Rån och andra tillgreppsbrott samt Brott mot Narkotikastrafflagen.

- Utrikes födda har högre registrerad brottslighet än de som har två svenskfödda föräldrar.[7] I Brå:s studie rörande åren 1985-1989 var resultatet att det var dubbelt så vanligt bland utrikes födda att vara registrerad för brott jämfört med bland personer födda i Sverige av två svenskfödda föräldrar.
- ”Invandrares barn”, det vill säga svenskfödda med en eller två utrikes födda föräldrar, har högre registrerad brottslighet än de med två svenskfödda föräldrar, men lägre registrerad brottslighet än utrikes födda. Det är 1,5 gånger vanligare bland ”invandrares barn” att vara registrerad för brott.
- Detta gäller även efter kontroll för olika bakgrundsfaktorer som kön, ålder, boende och socioekonomisk status. Skillnaderna mellan grupperna, som inte har två svenskfödda föräldrar och den grupp som har två svenskfödda föräldrar, minskar dock något efter en sådan kontroll.

På grundval av resultaten i Brå:s förra studie kan man dessutom lägga till följande punkter:

- Svenskfödda med en svenskfödd och en utrikes född förälder har lägre registrerad brottslighet än svenskfödda med två föräldrar födda utrikes.
- Ju allvarligare ett brott är desto större är sannolikheten att de utrikes födda är registrerade som misstänkta för dessa brott jämfört med övriga (svenskfödda). Allvarliga brott är dock betydligt ovanligare än lindriga brott.
- Oavsett ålder vid invandringen till Sverige tycks gälla att ju längre utrikes födda personer varit bosatta i landet desto lägre är sannolikheten att de är registrerade som misstänkta för något brott.
- Den registrerade brottsligheten varierar mellan grupper födda i olika länder. Det finns dock inget klart uttalat mönster i denna variation. Tendensen tycks dock vara att de som är födda i ett västeuropeiskt land (med undantag av några länder i södra Europa), ett sydostasiatiskt land och i USA har den lägsta registrerade brottsligheten. De som är från Nordafrika och Mellanöstern har den högsta registrerade brottsligheten.

---

[7] I den äldre internationella forskningslitteraturen på området har det framhållits att invandrare i allmänhet har lägre registrerad brottslighet än den inhemska befolkningen. Denna föreställning har förmodligen sitt ursprung i den tidiga forskningen om invandrares brottslighet i USA (se t.ex. Knut Sveri, 1966, s.111). Svenska undersökningar har visat att denna tes inte stämmer för Sveriges del. Men det kan ha skett en förändring över tid i Sverige, åtminstone vad gäller ungdomars brottslighet. Britt Sveri (1973, 1980) genomförde två undersökningar av utländska medborgare som ”övertygats om grövre brott mot brottsbalken” åren 1967 och 1977. Bland annat jämför hon i vilken utsträckning medborgare i olika åldersgrupper är överrepresenterade. Sveri fann att utländska ungdomar under 21 år år 1967 hade en lägre brottslingsfrekvens (per 1000 i totala befolkningen) än svenska ungdomar i samma ålder men en högre sådan frekvens år 1977. Brottslingsfrekvensen var dock högre för de utländska medborgarna över 20 år än för de svenska medborgarna vid bägge undersökningstillfällena. Yngre utländska medborgare behöver nödvändigtvis inte vara födda i Sverige. Det är möjligt att påståendet att första generationens invandrare är mindre brottsliga än infödda är mer giltig för den tidiga invandringen än den som skett senare. Det är en fråga som vore intressant att närmare undersöka, men det finns för närvarande inga tillgängliga data som skulle kunna belysa frågan (se Martens, 1990).

Denna undersökning

Syftet med denna studie är att uppdatera bilden från tidigare forskning. I första hand har avsikten varit att jämföra resultaten från Brå:s förra studie med resultat från motsvarande data från senare år. De senaste uppgifterna om personer misstänkta för brott, som fanns tillgängliga när den nya studien inleddes, sträckte sig fram till och med år 2001. Den brottsperiod som belyses i denna rapport är därför femårsperioden 1997–2001, det vill säga 12 år efter den period som Brå studerade förra gången (1985–1989).

Undersökningen omfattar alla personer som var födda mellan åren 1945 och 1981 och folkbokförda i landet den 31 december år 1996. I denna population ingår nästan 4,4 miljoner personer. Undersökningen avser brott som anmäldes till polisen åren 1997–2001 och de personer i populationen, som var registrerade som skäligen misstänkta för dessa brott.

Speglas faktiska skillnader i brottslighet?

En viktig fråga, när en studie av detta slag ska läggas upp, är vilken statistik som är den bästa indikatorn på brottsligheten i olika grupper. Eftersom avsikten med denna studie är att undersöka den registrerade brottsligheten bland personer med svensk och utländsk bakgrund, kan den enbart omfatta de brott där man identifierat en misstänkt person. Denna undersökning är således inte bara begränsad i det avseendet att den endast rör brott som anmälts till polisen. Den är därtill begränsad till de *anmälda brott där det finns en identifierad person som skäligen kan misstänkas* för brott. Det är således de brott som kommit in i rättssystemet i ett första skede för vidare hantering och där det finns en skäligen misstänkt gärningsman. De två datakällor som då i praktiken finns tillgängliga är registren över personer som skäligen misstänkts för brott och registren över personer som lagförts[8] för brott. Att detta är de enda tillgängliga källorna är ett problem, eftersom det finns studier som tyder på att risken att upptäckas, misstänkas och lagföras för brott kan variera mellan personer med invandrarbakgrund och personer utan sådan bakgrund (Diesen, 2005; Sarnecki, 2005).

EVENTUELL SELEKTION I SAMBAND MED ANMÄLAN SKULLE KUNNA SKE PÅ TVÅ SÄTT

Brott blir kända av polisen på i princip tre sätt: genom en anmälan från offret eller ett vittne, genom att polisen upptäcker brott (spaningsbrott) eller genom anmälan från andra myndigheter. Selektionen i denna process skulle teoretiskt kunna ske på två sätt. Dels kan benägenheten att anmäla en person, som begått ett brott, tänkas vara större om denna person är invandrare än om personen inte är det. Dels kan det tänkas finnas en större benägenhet att ogrundat misstänka en invandrare när ett brott begåtts.

[8] Med lagföring avses åtalsunderlåtelse, strafföreläggande och dom.

SELEKTIV ANMÄLNINGSBENÄGENHET?

Enligt Sarnecki (2005) finns det inga undersökningar som belyser i vad mån majoritetsbefolkningen är mer benägen att polisanmäla personer med invandrarbakgrund än personer med svensk bakgrund. Det finns dock psykologisk/socialpsykologisk forskning om stereotyper och fördomar om olika etniska grupper. Denna forskning belyser de mekanismer som skulle kunna öka sannolikheten för att gärningsmän som tillhör vissa etniska minoriteter blir anmälda. Med utgångspunkt från denna forskning finns det skäl att anta att sannolikheten ökar om den som begått brottet till exempel inte beter sig enligt det etablerade kulturmönstret, har språkliga kommunikationsproblem och liknande. Det kan heller inte uteslutas att personer med ”icke svenska” utseenden är lättare att peka ut i samband med brott i miljöer som domineras av personer med svensk bakgrund.

SELEKTIV UPPMÄRKSAMHET FRÅN POLISEN

När det gäller polisens selektiva agerande vad gäller minoritetsgrupper finns enligt Sarnecki (2005) en del internationell forskning. Däremot är antalet svenska studier litet. Flera studier från USA och England visar till exempel att polisen väljer ut vilka personer de ska kontrollera utifrån deras etniska tillhörighet (för en genomgång av forskningen se Lappalainen, 2005). I en studie som genomfördes i Danmark år 2003 visades hur den danska polisen systematiskt valde unga män med ”invandrarutseende” för att genomföra olika typer av kontroller, inte minst när det gällde narkotikainnehav.

FÖRUNDERSÖKNINGAR MOT VISSA INVANDRARGRUPPER LÄGGS OFTARE NER

I var sin studie har Kardell (2005) och Pettersson (2005b) visat att brottsutredningar mot personer från Mellanöstern, Nordafrika och Afrika söder om Sahara läggs ner något oftare än utredningar mot personer med svensk eller Nord- och Västeuropeisk bakgrund. Det skulle kunna tolkas som ett stöd för att personer som kommer från dessa områden oftare än andra blir misstänkta, när ett brott begåtts, och att misstankarna därför oftare visar sig vara ogrundade. Att dessa förundersökningar sedan läggs ner skulle då innebära att ”diskrimineringen” i det första skedet av rättsprocessen delsvis korrigeras när beslut om åtal ska fattas (Sarnecki, 2005).

Den slutsats som Sarnecki drar är att det är rimligt att anta att invandrare diskrimineras, åtminstone i det första skedet av rättsprocessen, på ett sätt som kan påverka hur stor andel av dem som är registrerade för brott. Han uppfattar dock att denna selektion endast ansvarar för en del av de skillnader i registrerad brottslighet som redovisas i olika studier.

Utifrån tillgänglig kunskap är Brå:s bedömning att det finns en selektion, men att den ändå förklarar en mindre del av de skillnader som kan finnas mellan olika etniska grupper när det gäller registrerad brottlighet. Misstankeregistret bör, enligt Brå:s mening, kunna användas för att diskutera mönster och utveckling när det gäller brottsligheten i olika grupper. Därtill kommer att rapportens huvudsyfte är att belysa eventuella *förändringar* sedan den förra studien. Ett rimligt grundantagande är att de snedvridande faktorer, som kan finnas i dessa avseenden, ser ungefär likadana ut i dag

som för 12 år sedan, då den förra större studien gjordes. Det är dock viktigt att vara medveten om osäkerheten när det gäller hur stor roll en eventuell selektion kan spela. Mot denna bakgrund bör resultaten tolkas med försiktighet.

VARFÖR HAR MISSTANKEREGISTRET VALTS FRAMFÖR LAGFÖRINGSREGISTRET?

Brå har valt misstankeregistren och inte lagföringsregistren som grund för studien. Det beror främst på att den förra studien byggde på dessa register och en förändring skulle omöjliggöra en jämförelse av resultaten. Det beror också på att Brå bedömer att de misstänkta personernas brottslighet bättre avspeglar den polisanmälda brottsligheten än vad de lagfördas brottslighet gör.

Mot bakgrund av resultaten i Kardells studie är det dock rimligt att anta att skillnaden i andelen registrerade för brott mellan dem med svensk bakgrund och dem med utländsk bakgrund hade varit något mindre om lagföringsdata använts. Men resultaten från tidigare studier, som använt olika register, talar trots allt för att bilden av överriskerna förblivit i stora drag densamma. Brå:s förra studie byggde på misstankeregistret, medan von Hofers, Sarneckis och Thams studie, avseende ungefär samma period, byggde på lagföringsregistret. Trots att de mätte överrisken vid olika faser i rättskedjan fick de ungefär samma resultat när det gällde överrisker.

STUDIEN RÖR ENDAST PERSONER SOM VAR FOLKBOKFÖRDA I SVERIGE

Det är ganska vanligt att man i diskussioner om invandrares brottslighet är benägen att inkludera all brottslighet med en utländsk misstänkt förövare, även sådana brott som organiseras i annat land, till exempel organiserade stöldbrott och människohandel i sexuella syften. Det är viktigt att här betona att denna undersökning enbart omfattar personer folkbokförda i landet[9]. Det beror främst på att Brå:s förra studie definierade ”invandrare” på detta sätt. Det beror också på att personer utan folkbokföringsnummer inte kan följas upp under någon längre period.

DATAKÄLLOR OCH VARIABLER

Grundläggande uppgifter om populationsmedlemmarna och deras sociala förhållanden har hämtats från ”Registret över totalbefolkningen” (RTB) och ”En longitudinell databas kring utbildning, inkomst och sysselsättning” (LOUISE-databasen) (SCB, 2002a). Uppgifter om misstänkt brottslighet har hämtats från ”Registret över för brott misstänkta personer”. Tabell 1 visar en översikt över uppgifter som kommer att användas i rapporten samt datakällor och variabler som konstruerats på basis av uppgifterna. Tabellen redovisar de viktigaste variablerna som tas upp i rapporten. Det insamlade materialet innehåller dock många fler variabler än vad som redovisas här.

---

[9] Undersökningen omfattar således inte de brott som är registrerade på personer som inte var folkbokförda i landet vid nämnda tidpunkt, det vill säga personer som väntade på besked om uppehållstillstånd, personer som tillfälligt vistades i Sverige under femårsperioden som turister eller studenter och personer som medvetet kommit till Sverige i brottsliga syften.

Definitioner och kodning av bakgrundsvariablerna presenteras i *bilaga 1*. Aktuella brottsvariabler presenteras närmare i de kapitel där resultaten presenteras.

Tabell 1. Överblick över aktuella variabler i undersökningen och datakällor från vilka uppgifterna har hämtats.

Uppgifter	Datakälla	Variabler
Demografiska data		
Kön	RTB	Kön
Födelseår	RTB	Ålder
Kommun	RTB	Boende
År för senaste invandring	LOUISE-databasen	Vistelsetid
		Ålder vid invandring
Socioekonomisk status:		
Utbildning år 2000	LOUISE-databasen	Utbildningsnivå
Förvärvsinkomst 2001	LOUISE-databasen	Inkomstnivå i basbelopp år 2001
Svensk och utländsk bakgrund		
Födelseland	RTB	Född utrikes Geografiskt ursprungsområde
Moderns födelseland	RTB	Född i Sverige av
Faderns födelseland	RTB	Två inrikes födda föräldrar En inrikes/utrikes född förälder Två utrikes födda föräldrar
Brottslighet	Registret över för brott misstänkta personer	Registrerade brott: Samtliga brott mot brottsbalken och Specialstraffrättsliga författningar

SVENSK OCH UTLÄNDSK BAKGRUND

I enlighet med Statistiska centralbyråns rekommendationer för presentation av officiell statistik (Statistiska centralbyrån, SCB 2002b) delas populationen in i fyra grupper.

1. Personer födda i Sverige av två inrikes födda föräldrar,
2. Personer födda i Sverige av en inrikes född och en utrikes född förälder,
3. Personer födda i Sverige av två utrikes födda föräldrar,
4. Personer födda utrikes.

87 procent av dem som ingår i studien är födda i Sverige och 13 procent är födda i utlandet. Drygt 9 procent är födda i Sverige av en svenskfödd och en utrikes född förälder. Drygt 3 procent är födda i Sverige av två utrikes födda föräldrar. Drygt 12,5 procent är således födda i Sverige av en eller två utrikes födda föräldrar.

Att populationen delats in i fyra grupper skiljer sig från Brå:s förra studie, då uppdelningen gjordes på endast tre grupper: Födda i Sverige med två svenskfödda föräldrar, födda i Sverige med minst en utrikes född förälder

och utrikes födda. Det finns dock goda skäl att separera dem med en svenskfödd och en utrikes född förälder från dem med två utrikes födda föräldrar. Anledningen är socialisationsteoretiskt grundad (Martens, 1993). De personer som är födda i Sverige och vuxit upp här i ett hem där den ena föräldern är född och uppvuxen i Sverige, torde i allmänhet känna en starkare "svensk identitet" än de som vuxit upp i ett hem där båda föräldrarna är födda och uppvuxna i ett annat land. Uppväxtvillkoren kan vara något olika i de båda grupperna. Man kan förmoda att de båda grupperna skiljer sig åt när det gäller "styrkan i de sociala banden" till det svenska samhället. De med två utrikes födda föräldrar riskerar att utveckla svagare sociala band. För barnet är den svenskfödde föräldern med sitt kontaktnät (släkt, vänner och arbetskamrater) en viktig förmedlande länk in i det svenska samhället. Dessutom förekommer denna uppdelning bland annat i social och pedagogisk forskning om ungdomar med svensk och utländsk bakgrund.

SKILLNADER I UNDERSÖKNINGENS UTFORMNING JÄMFÖRT MED BRÅ:S FÖRRA STUDIE

Ambitionen har varit att lägga upp studien så att resultaten går att jämföra med dem som presenterades i Brå:s förra studie. Vissa smärre förändringar har dock gjorts i den nya studien när det gäller vilka som ingår i undersökningen. Den nya studien omfattar således ett större åldersspann i befolkningen. Den förra studien avsåg personer födda åren 1945-1974, vilket innebär att de var högst 45 år under den studerade perioden. För att kunna göra ytterligare framtida analyser inrymmer den nya studien fler åldersklasser. En annan sak som skiljer de båda studierna åt är att endast straffmyndiga personer har fått ingå i populationen för denna studie, det vill säga personer fyllda 15 år. I den förra studien var den nedre åldersgränsen vid början av observationsperioden 11 år. Det var vidare tekniskt sett betydligt enklare att få uppgifter om föräldrarnas födelseland bland de svenskfödda populationsmedlemmarna än vad det var i den förra studien. Brå:s bedömning är dock att dessa förändringar inte i någon större utsträckning påverkar studiernas jämförbarhet när det gäller resultat (se *bilaga 2*).

En viktig skillnad sedan den förra studien gjordes, och som också är ett av skälen till att en ny studie gjorts, är att andelen invånare i Sverige med utländsk bakgrund har ökat. Det beror främst på att det kom många flyktingar till Sverige under 1990-talet. Den avgjort största gruppen kom under åren 1992-1995 från det forna Jugoslavien. Ett stort antal flyktingar kom också från Iran, Irak, Etiopien, Somalia, Libanon och Vietnam. Antalet utrikes födda i befolkningen ökade med cirka 270 000 personer från år 1989, slutåret i den förra studien, till år 2001, slutåret i den nya studien. Deras andel av befolkningen ökade från knappt 9 procent till 11,5 procent. Även andelen personer i befolkningen som själva var födda i Sverige men har minst en utrikes född förälder har ökat. Hur denna befolkningsförändring påverkat hur grupperna i urvalet fördelar sig framgår av tabell 2. Där jämförs populationen i den nya studien med populationen i den förra studien. I tabellen har de två svenskfödda grupperna med någon svensk förälder slagits samman till en. Skälet till detta är att i Brå:s förra studie gjordes

ingen uppdelning mellan dem som var födda i Sverige av en respektive två utrikes födda föräldrar.

Tabell 2. Delpopulationer med svensk och utländsk bakgrund i den aktuella studien och i Brå:s förra studie. Antal och procent i respektive delpopulation.

	Populationen i den förra studien		Populationen den nya studien	
	Antal	%	Antal	%
1. Båda föräldrarna svenskfödda	2 990 700	82	3 273 856	74,5
2. Minst en förälder född utrikes	315 423	9	548 555[10]	12,5
3. Född utrikes	308 581	9	574 781	13
Totalt	3 544 704	100	4 397 192	100

Rapportens frågor

I huvudsak ställs följande frågor i rapporten:

- Hur stor andel av populationens brott svarar de olika grupperna för? Hur stor andel av alla polisanmälda brott under perioden svarar olika grupper för? Har det skett förändringar i detta avseende sedan den förra studien?
- Hur stor del av personerna i de olika grupperna var misstänkta för brott under perioden? I jämförelse med dem som var födda i Sverige av två svenskfödda föräldrar, vilken överrisk har de övriga grupperna att vara registrerade som misstänkta för brott? Har det skett förändringar i detta avseende sedan den förra studien?
- Är de konstaterade överriskerna höga jämfört med de överrisker som finns för andra grupper i samhället?
- Är grupper från vissa geografiska ursprungsområden mer överrepresenterade när det gäller att vara misstänkta för brott, än andra? Har det skett förändringar i detta avseende sedan den förra studien?
- Förändras överriskerna om man likställer grupperna med avseende på ålder, kön, utbildning och förvärvsinkomst (så kallad standardisering)?
- Hur ser gruppernas överrisker ut uppdelade på olika brottstyper?

Studiens disposition följer ovanstående frågor. Rapporten avslutas med en diskussion om de resultat som redovisats.

[10] I den aktuella populationen är 406 976 personer födda i Sverige av en svenskfödd förälder och en utrikes född förälder. Det är 141 579 svenskfödda personer i populationen som har två utrikes födda föräldrar. Eftersom dessa två grupper slogs samman i Brå:s förra studier går det inte att få fram motsvarande uppgifter från den studien.

Den anmälda brottsligheten åren 1997–2001

Det faktiska antalet brott är större än antalet polisanmälda brott

Enligt den officiella kriminalstatistiken anmäldes i genomsnitt ungefär 1,2 miljoner brott per år till polisen under de studerade åren 1997–2001, det vill säga totalt nästan 6 miljoner brott under dessa fem år. Av dessa brott är drygt 1,5 miljoner brott registrerade på en misstänkt person som ingår i undersökningspopulationen.

Som nämnts tidigare i rapporten är de brott som anmäls till polisen under en given tidsperiod bara en del av de faktiska brott som begås i samhället under denna period. Det är svårt att uppskatta den faktiska brottsmängden i samhället, eftersom inte alla brott som begås ens blir upptäckta. Hur många brott som begåtts – men aldrig upptäckts – går således inte att uppskatta. Inte heller alla upptäckta brott anmäls till polisen. Det är också svårt att uppskatta antalet brott som upptäcks men aldrig anmäls till polisen.

Benägenheten att anmäla upptäckta brott varierar mellan olika brottstyper. Post- och bankrån anmäls så gott som alltid. Tillgrepp av bil anmäls också relativt ofta, eftersom försäkringsbolagen kräver en polisanmälan för att handlägga ersättningsfrågan. Brottstyper med hög dold brottslighet är butiksstölder och sådana brott som saknar tydliga, konkreta offer. Likaså brott som kräver särskilda spaningsinsatser av polisen för att upptäckas, till exempel narkotikabrott och trafikbrott. Brottets grovhet och den sociala relationen mellan offer och gärningsman är två faktorer som påverkar benägenheten att anmäla ett våldsbrott eller sexualbrott. Benägenheten att anmäla sådana brott till polisen ökar ju grövre våld offret blivit utsatt för och minskar ju närmare offer och gärningsman står varandra socialt. Benägenheten att anmäla ett tillgreppsbrott beror även det på hur grovt brottet är men också på värdet av det stulna föremålet och om det är försäkrat (Dolmén, 2004). Sammantaget innebär detta att den anmälda brottsligheten inte kan ses som ett representativt utsnitt av den totala brottsligheten, utan inrymmer en större del av det reella antalet brott inom vissa kategorier än inom andra.

De polisanmälda brotten är fler än misstänkta personers brott

Alla anmälda brott klaras heller inte upp i samma utsträckning. Det betyder att det oftare finns en misstänkt gärningsman för vissa typer av brott än för andra. Tillgreppsbrotten har generellt en låg uppklaring och har således få identifierade misstänkta personer, medan brott mot person har en relativt

hög uppklaring. Det medför att fördelningen av brott skiljer sig markant om redovisningen avser samtliga anmälda brott eller samtliga brott där det finns en misstänkt person.[11] Skillnaden framgår tydligt i tabell 3 nedan, som redovisar dels de anmälda brotten under den studerade perioden, dels de brott, som registrerats på de skäligen misstänkta personerna i populationen under perioden.

Tabell 3. Andelen av de polisanmälda brotten och brotten registrerade på de misstänkta personerna i olika brottstyper. Procent.

	Polisanmälda brott åren 1997-2001	På populationen registrerade brott 1997-2001
Brott mot person	12	23
Tillgreppsbrott	59	26
Bedrägeri	4	11
Skadegörelse	10	4
Trafikbrott	5	18
Narkotikabrott	3	4
Övriga brott	7	15
Totalt i %	100	100
Antal brott	5 975 653	1 516 637

Tabellen visar att *tillgreppsbrotten* dominerade kraftigt bland de polisanmälda brotten; de utgjorde nästan 60 procent av samtliga brott. Därefter följer *brott mot person* med 12 procent som innehåller de allvarligaste brotten såsom mord och dråp, misshandel och våldtäkt, *skadegörelsebrott* med 10 procent, *trafikbrott* med 5 procent[12], *bedrägeri* med 4 procent och *narkotikabrott* med 3 procent.

Tillgreppsbrotten är vanligast även bland dem som är registrerade som misstänkta under perioden. Men tillgreppsbrotten svarar för en mycket lägre andel av deras brottslighet (26 procent). Bland de misstänkta personerna svarar brott mot person och trafikbrott för en mycket större andel än dessa brotts andel av den polisanmälda brottsligheten. De svarar för 23 respektive 18 procent av deras brott.

Brottsligheten bland misstänkta med svensk respektive utländsk bakgrund

Figur 1 nedan visar hur de nästan 1 520 000 brotten, som är registrerade på misstänkta personer under åren 1997–2001, fördelar sig mellan de olika grupperna. Närmare 60 procent av brotten är registrerade på en person med två svenskfödda föräldrar. Nästan en fjärdedel av brotten är registrerade på utrikes födda personer och ungefär en femtedel på svenskfödda med en eller två utrikes födda föräldrar.

[11] Oftast innebär uppklaring av ett brott att det bundits till en misstänkt person och åklagare har fattat beslut om åtal, utfärdat strafföreläggande eller meddelat åtalsunderlåtelse.

[12] Anmälningsstatistiken avser endast trafikbrott där det finns fängelse i straffskalan, till exempel rattfylleri. Fortkörning, däremot, ingår inte.

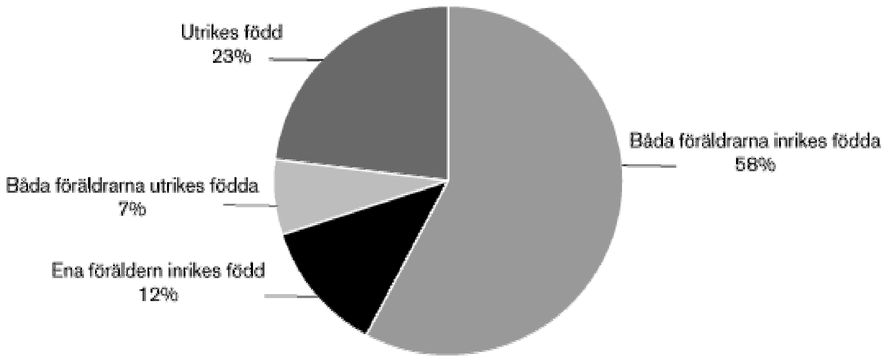

Figur 1. Samtliga brott bland misstänkta personer folkbokförda i Sverige per 1997-01-01. (N=1 516 637)

En annan fråga är om det finns skillnader mellan grupperna när det gäller vilken typ av brott som begås. Det belyses i tabell 4.

Tabell 4. Fördelning av brotten inom de olika grupperna i studien. Procent.

	Föräldrarna födda i Sverige	Ena föräldern född i Sverige	Föräldrarna födda utrikes	Utrikes född
Brott mot person	21	19	20	29
Tillgreppsbrott	26	28	27	24
Bedrägeri	11	10	10	10
Skadegörelse	4	4	4	3
Trafikbrott.	19	19	19	15
Narkotikabrott	4	5	5	4
Övriga brott	15	14	14	15
Totalt i %	100	100	100	100
Antal brott	880 525	187 127	100 847	348 138

Av tabellen framgår att den enda påtagliga skillnaden mellan grupperna är att något större andel av brotten bland utrikes födda är *brott mot person* med nästan 30 procent medan de har en något lägre andel *trafikbrott* och *tillgreppsbrott*.

Hur fördelade sig *alla* polisanmälda brott på personer med svensk och utländsk bakgrund?

Som framgick tidigare är brottsligheten bland misstänkta personer, som är folkbokförda i Sverige, endast en del av samtliga polisanmälda brott. Det finns ingen misstänkt person för alla anmälda brott och alla som är registrerade som misstänkta i Sverige är inte folkbokförda här. En naturlig följdfråga blir därmed hur stor andel av *alla* anmälda brott som utrikes respektive inrikes födda står för. Det är också denna fråga som oftast står i fokus, när ”invandrares brottslighet” diskuteras. Det är omöjligt att exakt besvara frågan, men man kan ändå göra rimliga statistiska skattningar.

Brå har skattat vilken andel av samtliga anmälda brott under perioden, som kan tillskrivas de olika grupperna, på följande sätt. För respektive

brottskategori har antagits att fördelningen på olika grupper bland de misstänkta är densamma som fördelningen bland de brott där uppgifter om gärningsman saknas. Antagandet är således att om utrikes födda svarar för 15 procent av de stölder där det finns en misstänkt, så svarar de också för 15 procent av samtliga anmälda stölder. Ett ytterligare antagande är att alla grupper löper samma risk att upptäckas om de begår brott, att de upptäckta brotten anmäls i samma utsträckning och att polisen utreder anmälningar rörande alla grupper på samma sätt. Resultatet för respektive brottskategori har sedan viktats om på så sätt att varje brottskategori fått den vikt som motsvarar kategorins andel av de anmälda brotten. På samma sätt har den andel av de anmälda brotten som icke folkbokförda personer stått för skattats utifrån tillgängliga data. Resultatet av skattningen framgår av figur 2.

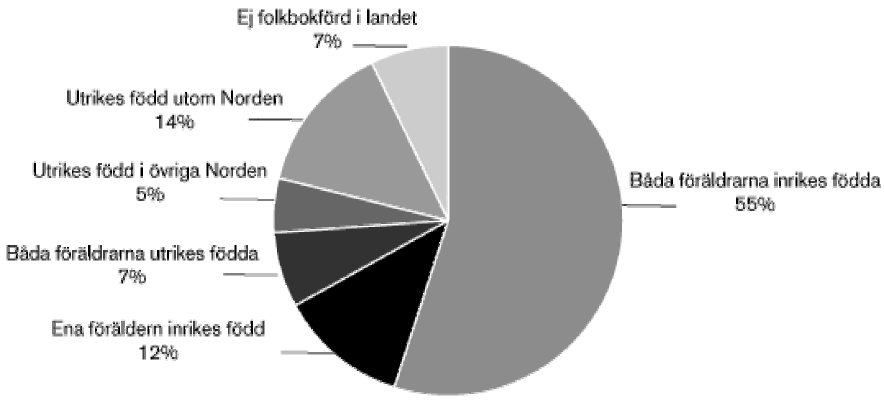

Figur 2. Skattad andel av de polisanmälda brotten åren 1997-2001. (N=5 975 653)

Den största skillnaden jämfört med den förra figuren är att de icke folkbokförda här svarar för sju procent av brotten. Deras brott fanns ju inte med i den förra figuren. Som en konsekvens av det har den andel av brotten som de folkbokförda, utrikes födda svarar för, minskat något. Även andelen brott som begåtts av personer med två föräldrar födda i Sverige har minskat.

HAR FÖRDELNINGEN MELLAN GRUPPERNA FÖRÄNDRATS SEDAN BRÅ:S FÖRRA STUDIE?

Även i Brå:s förra studie gjordes en skattning av hur de polisanmälda brotten fördelar sig på personer med svensk respektive utländsk bakgrund.[13] Av tabell 5 framgår hur resultaten i den nya studien skiljer sig från dem som redovisades i den förra studien.

---

[13] Den nya skattningen har inte kunnat göras på exakt samma sätt som den förra. Skattningarna bedöms ändå som tillräckligt lika för att en jämförelse ska kunna göras.

Tabell 5. Skattning av olika gruppers andel av den polisanmälda brottsligheten åren 1985-1989 respektive 1997-2001.

	Polisanmälda brott 1985-1989 %	Polisanmälda brott 1997-2001 %
Ej folkbokförd i landet	3	7
Född utom norden	6	14
Född i annat nordiskt land (än Sverige)	8	5
Minst en förälder född utrikes	14,5	19
Båda föräldrarna svenskfödda	68,5	55
Totalt	100	100

Tabellen visar att de icke folkbokfördas skattade andel av den polisanmälda brottsligheten mer än fördubblats från 3 till 7 procent. Denna ökning kan förmodligen ses som en följd av de öppnade gränserna mot både västra och östra Europa och ett allt mer utbyggt kommunikationsnät till Sverige.

Även de utrikes föddas andel av den polisanmälda brottligheten har ökat och då i synnerhet den andel som personer från utomnordiskt land svarar för. Även den andel som svenskfödda personer med minst en utrikes född förälder svarar för har ökat något. Men här bör man komma ihåg att andelen personer i befolkningen, som själva har invandrat eller har föräldrar som har invandrat, också har ökat påtagligt på de tolv år som gått sedan Brå:s förra studie (se sid. 14). Att dessa gruppers andel av brottsligheten ökat är ju då naturligt. För att få svar på frågan om det blivit vanligare att vara misstänkt för brott i dessa grupper jämfört med utvecklingen bland dem som är födda i Sverige av två svenska föräldrar, måste hänsyn även tas till deras andel av befolkningen. Det är den analysen som kommer att göras i de följande kapitlen.

Olika gruppers risk att vara registrerade för brott

I detta kapitel studeras om det är vanligare att personer med utländsk bakgrund är registrerade som misstänkta för brott än personer med svensk bakgrund. Ett annat sätt att formulera detta är att tala om vilken ”risk” eller ”överrisk” de olika grupperna har att vara registrerade som misstänkta för brott. Den period som studeras är åren 1997–2001.[14] Resultatet jämförs med vad som framkom i Brå:s förra studie från åren 1985–1989. Resultaten ställs också i relation till hur stora skillnader i brottsfrekvens som det finns mellan andra grupper i samhället. Därefter fördjupas analysen genom att hänsyn även tas till skillnader mellan grupperna med svensk respektive utländsk bakgrund när det gäller social situation. Materialet ”standardiseras” då med avseende på ett antal sociala faktorer.

De flesta är inte registrerade för brott

Innan gruppernas överrisker diskuteras finns det skäl att lyfta fram det faktum att de allra flesta i de studerade grupperna inte var misstänkta för något brott alls under femårsperioden. Det gäller oavsett om de har svensk eller utländsk bakgrund. Andelen i de olika grupperna, som inte var misstänkta för något brott alls, varierade mellan 88 och 95 procent.

Tabell 6. Andel av befolkningen, födda åren 1945-1981, i de studerade olika grupperna som *inte* var misstänkta för något brott, åren 1997-2001. Procent.

Svenskfödda med båda föräldrarna födda i Sverige	95
Svenskfödda med ena föräldern född i Sverige	93
Svenskfödda med båda föräldrarna födda i utlandet	90
Födda i utlandet	88

Utrikes födda är oftare registrerade för brott än de som är födda i Sverige

Av tabell 6 ovan kan man utläsa att andelen som är misstänkta för brott i gruppen svenskfödda med två svenskfödda föräldrar är något lägre än i de övriga grupperna. I nästa tabell beskrivs detta på ett annat sätt. Där redovisas hur stor andel i varje befolkningsgrupp som var misstänkta för brott under perioden. Med värdet för gruppen svenskfödda med två svenskfödda föräldrar som riktmärke anges vilken ”överrisk” att vara misstänkta för brott som de övriga grupperna har. Värdet för riktmärkesgruppen anges till

[14] Det som här kallas *risk* motsvarar begreppet *participation* i Brå:s förra studie. *Överrisk* är samma sak som den förra studien kallade *överrepresentation*. I den här rapporten reserveras begreppet överrepresentation för jämförelser mellan en grupps procentuella andel bland de *misstänkta personerna* och gruppens procentuella andel i *hela befolkningen*.

1. Om det är dubbelt så vanligt att vara misstänkt i en annan grupp får den gruppen då värdet 2.

Tabell 7. Andel misstänkta för brott i de olika grupperna och deras risk/överrisk att vara registrerad som misstänkt för brott, åren 1997-2001.

	Andel misstänkta i gruppen	Risk/Överrisk
Svenskfödda med båda föräldrarna födda i Sverige	5	1,0
Svenskfödda med ena föräldern född i Sverige	7	1,4
Svenskfödda med båda föräldrarna födda i utlandet	10	2,0
Födda i utlandet	12	2,5

Av tabellen framgår att de utrikes födda har en 2,5 gånger större risk än de med svenskfödda föräldrar att registreras för misstanke om brott. Det är alltså två och en halv gånger vanligare att utrikes födda är registrerade som misstänkta för brott jämfört med svenskfödda personer med båda föräldrarna födda i Sverige. För dem som är födda i Sverige med två utrikes födda föräldrar är risken 2 gånger större och för dem med en svensk född och en utrikes född förälder 1,4 gånger större. Det mönster som framträdde i Brå:s förra studie, att risken att vara registrerad för brott är mindre bland "invandrarnas barn" som är födda i Sverige än bland dem som själva har invandrat till Sverige, visar sig även i den nya studien.

Jämförelse med resultaten i Brå:s förra studie

En central fråga är om bilden, när det gäller överrisker, har förändrats sedan Brå:s förra studie för tolv år sedan. I tabell 8 jämförs resultaten från de två studierna.[15] Eftersom gruppindelningen gjordes något annorlunda i den förra studien har grupp två och tre i tabellen ovan slagits ihop. Resultaten från gruppen svenskfödda med en förälder född utomlands har slagits ihop med gruppen svenskfödda med båda föräldrarna födda utomlands.

Tabell 8. Andel misstänkta per 1000 i befolkningen i de olika grupperna och deras risk/överrisk att vara registrerad för brott, åren 1985-1989 jämfört med åren 1997-2001

	Åren 1985-1989 Risk/Överrisk	Åren 1997-2001 Risk/Överrisk
Svenskfödda med båda föräldrarna födda i Sverige	1,0	1,0
Svenskfödda med en eller båda föräldrarna född i utlandet	1,5	1,6
Födda i utlandet	2,1	2,5

Av tabellen framgår att risken att vara registrerad som misstänkt för brott bland dem som är födda i Sverige av minst en utrikes född förälder är i stort sett densamma under åren 1997-2001 som den var under åren 1985-1989 (1,6 jämfört med 1,5). Detta trots att de ungdomar som var födda i Sverige av invandrare i den senare populationen i viss utsträckning skiljer

[15] Som framgick på sid 26 inrymmer den nya populationen fler åldersklasser än den förra. Brå har även gjort en jämförelse där den senare populationen bättre överensstämmer med den förra. Då har endast de som är födda åren 1952-1981 tagits med. Resultatet när det gäller överriskerna blir exakt desamma.

sig när det gäller föräldrarnas ursprung jämfört med ungdomarna i den tidigare populationen. En något större andel i den senare gruppen har föräldrar från områden som i den förra studien visade en påtaglig överrisk för att vara registrerade för brott.

Överrisken för dem som själva är födda utomlands har däremot ökat något, från 2,1 till 2,5.

Är de observerade överriskerna höga?

Hur ska man då se på de olika gruppernas överrisker att vara registrerade för brott jämfört med dem som är födda i Sverige med två svenskfödda föräldrar? Är den överrisk på 2,5 som till exempel de utrikes födda har att betrakta som hög eller låg? För att bedöma det kan det vara av värde att veta hur stora skillnader det är i brottsfrekvens mellan andra grupper i samhället. Skillnaden mellan män och kvinnor när det gäller brottslighet är till exempel större än skillnaderna grundade på om personen är född i Sverige eller inte. Det är 3,5 gånger vanligare att män är misstänkta för brott än kvinnor. När det gäller grövre brott är skillnaderna mellan män och kvinnor ännu större. Det är 2,5 gånger vanligare att 15-17-åringar är registrerade för brott än personer som är 41 år och äldre. Därutöver finns det en rad sociala faktorer som påverkar risken att vara registrerad för brott mycket starkare än överrisken för de utrikes födda. Följande exempel kan ges:
(Siffran anger hur många gånger vanligare det är att gruppen till vänster om snedstrecket är registrerad för brott jämfört med gruppen till höger om snedstrecket.)

- Personers vars familj har haft socialbidrag/ Personer vars familj inte har haft socialbidrag 2001 = **6,1**.
- Personer med endast förgymnasial utbildning/ Personer med eftergymnasial utbildning på 3 år eller mer = **5,7**.
- Personer med förvärvsinkomst på mindre än 1 basbelopp/ Personer med förvärvsinkomst på 9 basbelopp eller mer =**5,3**.

Grupper från vissa ursprungsområden är mer överrepresenterade än andra

Andelen personer som är misstänkta för brott är större i grupper från vissa geografiska områden än från andra. Det gäller till exempel personer från vissa delar av Afrika och Västasien. Andelen personer från Nordafrika som är misstänkta för brott under perioden är till exempel nästan fyra gånger högre än vad den ”borde” vara med utgångspunkt från deras andel av befolkningen. De som kommer från västra Europa, från Sydostasien och från USA, Kanada, Australien och Nya Zeeland tillhör de grupper som i minst utsträckning är misstänkta för brott bland de utrikes födda.

NORDBOR DOMINERAR BLAND DE MISSTÄNKTA

Innebär detta att Nordafrikaner svarar för en stor del av den misstänkta brottsligheten i Sverige? Nej, det gör det inte. Deras andel är tvärtom myck-

et liten. De som dominerar bland de misstänkta, utrikes födda i materialet är i stället nordbor (och då särskilt personer från Finland). Personer från Finland, Norge, Danmark och Island utgör närmare 5 procent av de misstänkta medan personer från Nordafrika utgör 0,7 procent. Det förklaras av att det inte finns särskilt många personer i Sverige som är födda i Nordafrika. Antalet invandrare från de nordiska grannländerna är mycket större. Det redovisas närmare i tabell 9 nedan. Den visar både olika gruppers andel av de misstänkta och i vad mån grupperna är överrepresenterade som misstänkta i jämförelse med deras andel av alla som ingår i undersökningen. I *bilaga 4, tabell 1* finns en tabell som också visar *antalet* personer i de olika grupperna.

Tabellen redovisar resultaten uppdelade på olika geografiska områden. Vilka länder som ingår i varje område anges i *bilaga 4, tabell 2*. Det bör observeras att tabellen nedan redovisar gruppernas överrepresentation och inte, som i tidigare tabeller, deras överrisk. I högra kolumnen i tabellen nedan har andelen misstänkta i varje grupp dividerats med den andel som den gruppen svarar för i den totala populationen. I tidigare tabeller om överrisker har deras andel av de misstänkta jämförts med andelen bland dem som är födda i Sverige av två svenskfödda föräldrar, med hänsyn tagen till deras andel av befolkningen. I *bilaga 4, tabell 3* presenteras en tabell som redovisar även överriskerna för grupperna uppdelat på geografiska ursprungsområden. Den visar att överrepresentationen och överrisken för de olika grupperna följer ungefär samma mönster.

Tabell 9. Misstänkta personer tillhörande olika grupper i populationen. Andel i procent och jämförelse med andelarna i hela populationen (överrepresentation).

	Andel av de misstänkta	Överrepresentation
Båda föräldrarna födda i Sverige	58,9	0,8
Ena föräldern född i Sverige	10,4	1,1
Båda föräldrarna födda i utlandet	5,2	1,6
Själv född i utlandet	(25,6)	2,0
Född i ett land i utanför Sverige		
Norden utom Sverige	4,7	1,4
EU15 utom Danmark, Finland, Sverige	1,2	1,1
Nya EU10 länderna	1,6	1,8
Övriga Europa inklusive Turkiet och Cypern	5,4	2,1
USA, Kanada, Australien och Nya Zeeland	0,2	0,9
Övriga Nordamerika, Centralamerika etc.	0,3	2,6
Sydamerika	2,0	2,6
Västasien	3,4	3,0
Södra centralasien	3,0	2,5
Sydostasien	0,8	1,7
Östasien	0,2	0,8
Nordafrika	0,7	3,7
Östafrika	1,5	2,8
Övriga Afrika	0,6	4,2
Oklassificerad	0,0	1,2
Totalt	100,0	1,0

ANDELEN MISSTÄNKTA I VARJE GRUPP ÄR UNGEFÄR DENSAMMA SOM I FÖRRA STUDIEN

En viktig fråga är i vad mån grupper från vissa geografiska områden är mer överrepresenterade i dag än för tolv år sedan, då Brå:s förra studie gjordes. Om så skulle vara fallet kan det vara en indikator på att svårigheterna att integreras som nyanländ i Sverige har ökat mer för vissa grupper än för andra. De jämförelser som går att göra tyder inte på några påtagliga eller entydiga sådana förändringar. Andelen misstänkta i grupper från vissa områden har minskat med ett par procent medan de har ökat med ett par procent för grupper från andra områden. Det framgår av tabellen i *bilaga 4, tabell 4*.

GRUPPEN UTRIKES FÖDDA HAR FÖRÄNDRATS

Om nu de olika invandrargruppernas risk att vara registrerade för brott inte har förändrats nämnvärt, hur kan det då komma sig att de utrikes föddas överrisk att vara misstänkta för brott totalt sett har ökat från 2,1 till 2,5 sedan den förra studien? Det beror på att gruppen utrikes födda som helhet ser annorlunda ut i dag än för 12 år sedan. Antalet utrikes födda i landet har ökat med 270 000 personer under dessa år. Många av dem som anlänt till Sverige under denna period är flyktingar från just de områden som både i dag och för tolv år sedan har en särskilt hög överrisk att registreras för brott och just sådana brott där man oftare har en identifierad misstänkt person (det vill säga brott med hög uppklaring). Därtill kommer att andelen relativt nyanlända invandrare i populationen är större i den nya studien än i

den förra. Det har således kommit fler invandrare till Sverige de senaste tio åren än vad det gjorde under tioårsperioden före den förra studien. Det har betydelse, eftersom det i båda studierna framkommer att den mest känsliga perioden, när det gäller risken för att registreras för brott och fastna i brottslighet, är de första tio åren. När det gäller de utrikes födda i den nya studien illustreras detta i *bilaga 3, figur 3*.[16]

Invandring i tidig barndom en skyddsfaktor mot brottslighet

Den socialantropologiska forskningen om "ackulturationprocessen" (ung. anpassningsprocessen) framhåller att utrikes födda personer, som kommer till det nya landet under sina första levnadsår, har lättare att anpassa sig än de som kommer när de är i skolåldern. Den amerikanske forskaren Berry diskuterar frågan och citerar då Beiser m.fl. (1988) med följande citat: "In particular one´s age has a known relationship to the way acculturation will proceed. When acculturation starts early (e.g. prior to entry into primary school), the process is generally smooth" (Berry 1997).

Det visar sig att denna allmänna iakttagelse även tycks gälla i fråga om brottsligt beteende. De utrikes födda i materialet, som invandrat i mycket unga år, det vill säga före skolstart, är i relativt liten utsträckning registrerade som misstänkta för brott. Den grupp, som var i skolåldern och upp till de senare tonåren när de kom till Sverige, var den som i störst utsträckning var registrerad för brott. Detta belyses i figur 3. Den visar relationen mellan ålder vid inflyttningen till Sverige och risken för att vara registrerad för brott under åren 1997–2001 bland utrikes födda som invandrat vid olika tidsperioder åren 1968–1996.

Risken att vara registrerad för brott är relativt låg bland dem som kommit till Sverige i mycket unga år, det vill säga vid 1- till 3- årsåldern. Risken bland dem som var äldre än 20 år när de invandrade är också relativt låg. Risken ökar markant med ökad ålder för invandring från ettårsåldern till omkring 15–16 årsåldern. Därefter avtar risken markant fram till 20–21 års ålder då den stagnerar och sjunker mycket långsamt med stigande ålder vid invandring. De som flyttat till Sverige i förskoleåldern fram till den ålder då ungdomar vanligen går ut högstadiet löper en större risk att hamna i en brottslig karriär än övriga.

Den förhöjda risken bland dem som invandrat i den åldern tycks kvarstå även många år efter invandringen. Till och med bland dem som invandrade redan på 1970-och 1980-talen är andelen registrerade för brott under åren 1997-2001 högre bland dem som var mellan 4 och 16 år när de kom till Sverige, än bland dem som kom hit när de var i andra åldrar.

Observationen om en förhöjd risk för brottslighet bland ungdomar som invandrat till Sverige bekräftar den hypotes i Martens studie från 1995, att invandring i tidiga tonåren kan ses som en särskild riskfaktor bland invandrare för att hamna i en brottslig karriär (Martens 1995, sid. 287–289).

---

[16] I Brå:s förra studie (1996) diskuteras detta på sid 49-50.

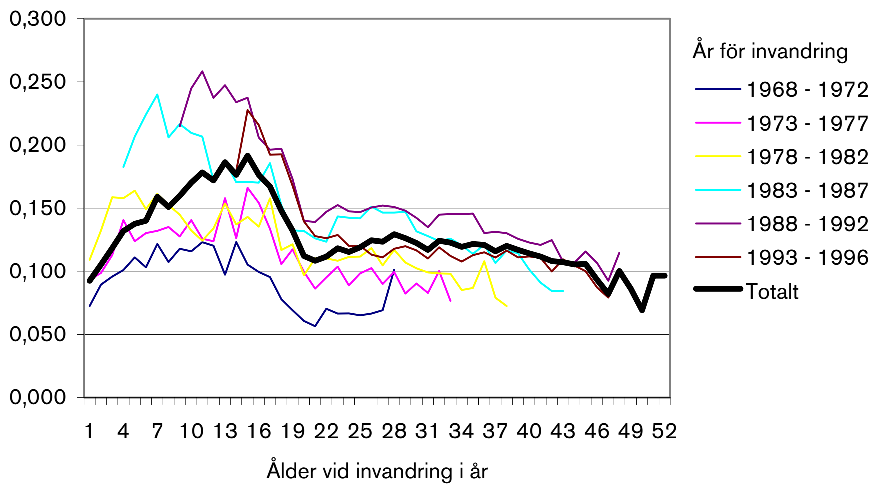

Figur 3. Ålder vid invandring och risken att vara registrerad för brott 1997-2001. År för invandring. Samtliga brott. Män och kvinnor.

Den enda kurva som täcker hela tidsperioden är totalkurvan. För dem som invandrade under åren 1968–1987 saknas uppgifter om dem som var *över* en viss ålder. För dem som invandrade åren 1988–1996 saknas uppgifter om dem som var *under* en viss ålder.

Överrisker efter standardisering med avseende på vissa demografiska variabler

Det finns ett grundläggande problem med den jämförelse mellan grupper med svensk respektive utländsk bakgrund som hittills gjorts. De redovisade siffrorna talar visserligen om hur mycket vanligare det är att grupper som inte är födda i Sverige av två svenska föräldrar är misstänkta för brott under åren 1997-2001 jämfört med dem som *är* födda i Sverige av två svenska föräldrar. Men dessa olika grupper i befolkningen har lite olika sammansättning med avseende på till exempel kön, ålder, boende, utbildning och inkomst, det vill säga demografiska faktorer som samvarierar med registrerad brottslighet. Det innebär att deras risk för att vara misstänkta för brott kan variera av skäl som inte hänger ihop med deras utländska bakgrund utan beror på att grupperna varierar när det till exempel gäller ålders- och könsfördelning. Om så är fallet blir ju de siffror som hittills redovisats lite missvisande.

STANDARDISERINGEN MINSKAR ÖVERRISKERNA

Mot denna bakgrund har Brå gjort en så kallad standardisering av materialet med avseende på kön, ålder, utbildning och förvärvsinkomst. Detta är faktorer som vi från tidigare forskning vet samvarierar med risken för brottslighet. Standardiseringen innebär att vi genom en statistisk beräkning ”likställt” de olika grupperna när det gäller dessa faktorer. Alla grupper får med denna beräkning en lika stor andel män, de får samma andel yngre

osv. När det gäller kön, ålder, utbildning och förvärvsinkomst har därmed övriga grupper fått en "profil" som är jämförbar med den profil som gruppen svenskfödda med svenskfödda föräldrar har.

Tabell 10 visar att de utrikes föddas överrisk minskar från 2,5 till 2,1 när hänsyn tas till gruppens kön, ålder, inkomst och utbildning. Även överrisken i gruppen som är född i Sverige av två utrikes födda föräldrar minskar påtagligt, från 2,0 till 1,5. Ett skäl till det är att dessa grupper har en större andel unga män med låg utbildning och inkomst jämfört med dem som är födda i Sverige av två svenskfödda föräldrar.

Däremot förändras inte nämnvärt den redan tidigare lilla överrisken för dem med en utrikes född förälder. En förklaring till det är att denna grupps "profil" när det gäller dessa faktorer är mer lik den grupp som är född i Sverige med två svenskfödda föräldrar. I *bilaga 4, tabell 5* redovisas resultaten av standardiseringen närmare. Där framgår att överrisken minskar när man kontrollerar för flera faktorer samtidigt och att det är förvärvsinkomst som ger upphov till den största minskningen.

Tabell 10. Ostandardiserade och standardiserade andelar misstänkta personer i olika grupper i populationen i procent. Standardiseringen är gjord med avseende på kön, ålder, utbildning och förvärvsinkomst. Samtliga brott åren 1997-2001.

	Ostandardiserat	Standardiserat
Andel misstänkta i gruppen		
Båda föräldrarna födda i Sverige	5	5
Ena föräldern född i Sverige	7	7
Båda föräldrarna födda utrikes	10	8
Född utrikes	12	10
Överrisk att vara registrerad		
Ena föräldern född i Sverige	1,4	1,3
Båda föräldrarna födda utrikes	2,0	1,5
Född utrikes	2,5	2,1

Den fortsatta redovisningen av överrisker uppdelat på brottstyper bygger i huvudsak på ostandardiserade resultat, främst för att göra det möjligt att göra jämförelser med Brå:s förra studie. Man bör dock ha i åtanke att de ostandardiserade överrisker som redovisas ofta skulle varit lägre om en standardisering gjorts.

Överrisker för olika brottstyper

Hittills har beskrivningen av i vad mån de olika grupperna är misstänkta för brott rört den registrerade brottsligheten generellt. I detta avsnitt görs en mer detaljerad redovisning uppdelat på olika brottstyper. I tabell 11 nedan redovisas hur stor andel som är registrerade för brott bland dem som är födda i Sverige av två svenskfödda föräldrar, dem som är födda i Sverige av minst en utrikes född förälder samt dem som är födda utomlands. De två grupperna svenskfödda med en respektive två utrikes födda föräldrar har här slagits ihop dels för att göra materialet något mer överskådligt, dels för att sedan kunna göra vissa jämförelser med Brå:s förra studie, som hade denna gruppindelning. I *bilaga 4, tabell 6 och 8*, presenteras värdena för dessa två grupper separat, och då har även en uppdelning på kön gjorts.

Tabell 11. Andel i procent av populationen som var misstänkta för olika brott uppdelat på svenskfödda med svenskfödda föräldrar, svenskfödda med minst en svenskfödd förälder samt utrikes födda, åren 1997-2001.

Andel misstänkta, % Brottstyper	Födda i Sverige med svensk-födda föräldrar	"Invandra-res barn"	Utrikes födda
SAMTLIGA BROTT	5,00	7,90	12,40
BROTT MOT LIV OCH HÄLSA (3 kap. BrB)	1,40	2,50	4,10
* Dödligt våld och försök till mord och dråp	0,04	0,09	0,15
* Misshandel, grov misshandel	1,40	2,40	4,10
BROTT MOT FRIHET OCH FRID (4 kap. BrB)	1,10	1,90	3,40
* Hemfridsbrott, olaga intrång	0,25	0,46	0,50
* Olaga hot	0,70	1,40	2,70
* Ofredande	0,32	0,54	0,89
SEXUALBROTT (6 kap. BrB)	0,15	0,23	0,49
* Våldtäkt/försök till våldtäkt	0,04	0,08	0,22
STÖLD, RÅN och ANDRA TILLGREPPSBROTT, 8 kap. BrB	1,50	2,80	4,20
* Rån	0,09	0,28	0,35
* Tillgrepp av bil	0,29	0,63	0,43
* Inbrott i bostad	0,10	0,20	0,16
* Stöld i butik, varuhus	0,70	1,30	2,70
BEDRÄGERI: Bedrägeri, förskingring, trolöshet etc. 9-11 kap. BrB	1,00	1,70	2,50
SKADEGÖRELSEBROTT, 12 kap. BrB	0,60	1,10	1,00
FÖRFALSKNINGSBROTT, 14 kap. BrB	0,17	0,30	0,42
BROTT MOT ALLMÄN VERKSAMHET (17 kap. BrB) t.ex. våld mot tjänsteman och våldsamt motstånd	0,44	0,90	1,30
BROTT MOT VAPENLAGEN	0,17	0,39	0,35
BROTT MOT LAGEN OM FÖRBUD BETR.KNIVAR m.m.	0,22	0,51	0,45
TRAFIKBROTTSLAGEN utom Rattfylleri.	0,70	1,30	1,90
RATTFYLLERI (Rattfylleri, grov rattfylleri/inkl under påverkan. av narkotika)	0,80	1,20	1,10
BROTT MOT NARKOTIKASTRAFFLAGEN	0,50	1,10	1,00

95 procent av utrikes födda är inte misstänkta för vare sig tillgreppsbrott eller våldsbrott

Andelen i procent av de olika grupperna som under femårsperioden 1997-2001 registrerats som misstänkta för någon form av brott är 5 procent bland de svenskfödda med svenskfödda föräldrar, 7,9 procent bland dem med minst en utrikes född förälder och 12,4 procent bland de utrikesfödda. Bryter man ner materialet på olika brottstyper är andelen misstänkta i varje grupp avsevärt lägre. Andelen utrikesfödda som är misstänkta för ett tillgreppsbrott (BrB kapitel 8) eller ett brott mot person (BrB kapitel 3), där misshandelsbrotten ingår, ligger på drygt 4 procent under den femåriga observationsperioden. För övriga typer av brott är andelen av de utrikesfödda i populationen lägre. Andelen bland de svenskfödda med minst en utrikesfödd förälder, som är misstänkta för dessa två typer av brott är 2,8 respektive 2,4 procent. Det betyder att bland de utrikes födda är över 95 procent *inte* misstänkta för några sådana brott, och bland de svenskfödda med minst en utrikes född förälder är andelen som inte är misstänkta för några sådana brott över 97 procent.

En typ av brott som är föremål för stor uppmärksamhet i den allmänna debatten i dag är sexualbrotten. Det finns skäl att här lyfta fram att andelen av de utrikes födda, som är misstänkta för ett sexualbrott under perioden, är mindre än en halv procent och andelen som misstänks för våldtäkt och försök till våldtäkt är mindre än 0,3 procent.

”Invandrarnas barn” är oftare registrerade för typiska ungdomsbrott

Som helhet intar ”invandrarnas barn”, det vill säga de som är födda i Sverige med minst en utrikes född förälder, en mellanposition när det gäller att vara misstänkta för brott. Det är mindre vanligt i den gruppen att vara misstänkt för olika typer av brott än i gruppen med personer som själva är födda utomlands, men det är vanligare än bland svenskfödda med två svenskfödda föräldrar. Det finns dock vissa brottstyper som är mer vanliga bland ”invandrarnas barn” än bland båda de övriga grupperna. Dessa andelar är understrukna i tabell 11. Det rör sig i huvudsak brott om som ungdomar (oavsett härkomst) generellt sett svarar för en stor andel av. Det gäller bilstöld, skadegörelse, rattfylleri, narkotikabrott inklusive brott som endast avser eget bruk, brott mot vapenlagen och knivförbudslagen. Detta är delvis en följd av att de som är födda i Sverige av minst en utrikes född förälder i större utsträckning än de övriga grupperna består av ungdomar. Men även om man tar hänsyn till åldersfördelningen i grupperna (det vill säga standardiserar för den faktorn), så utmärker sig gruppen när det gäller dessa brott. Det tyder på att ungdomar födda i Sverige av minst en utrikesfödd förälder löper en större risk att bli registrerade för sådana brott än både de ungdomar som själva invandrat och svenskfödda ungdomar med svenskfödda föräldrar.

Högre överrisker för vissa brott än andra

Det som visades i förra tabellen kan också redovisas i form av vilka *över-risker* att vara registrerade för olika typer av brott som grupperna har. Som riktmärke anges då hur vanligt det är bland dem som är födda i Sverige av två svenskfödda föräldrar. Deras värde för varje brott blir 1,0.

Tabell 12. Överrisken att vara misstänkt för brott bland bland svenskfödda med minst en svenskfödd förälder (invandrares barn) samt bland utrikes födda åren 1997-2001. Värdet för gruppen svenskfödda med svenskfödda föräldrar = 1.

Brottstyper	”Invandrares barn”	Utrikes födda
SAMTLIGA BROTT	1,6	2,5
BROTT MOT LIV OCH HÄLSA (3 kap. BrB)	1,8	3,0
* Dödligt våld och försök till mord och dråp	2,6	4,2
* Misshandel, grov misshandel	1,8	3,0
BROTT MOT FRIHET OCH FRID (4 kap. BrB)	1,8	3,2
* Hemfridsbrott, olaga intrång	1,9	2
* Olaga hot	1,9	3,8
* Ofredande	1,7	2,8
SEXUALBROTT (6 kap. BrB)	1,5	3,2
* Våldtäkt/försök till våldtäkt	1,8	5,0
BROTT MOT ALLMÄN VERKSAMHET (17 kap. BrB) (t.ex. våld mot tjänsteman och våldsamt motstånd)	2,1	2,9
STÖLD, RÅN OCH ANDRA TILLGREPPSBROTT, (8 kap. BrB)	1,9	2,8
* Rån	3,3	4,1
* Tillgrepp av bil	<u>2,2</u>	1,5
* Inbrott i bostad	<u>2,1</u>	1,7
* Stöld i butik, varuhus	1,9	3,8
BEDRÄGERI: Bedrägeri, förskingring, trolöshet etc. 9-11 kap. BrB	1,7	2,5
SKADEGÖRELSEBROTT, 12 kap. BrB	<u>1,8</u>	1,6
FÖRFALSKNINGSBROTT, 14 kap. BrB	1,8	2,5
TRAFIKBROTTSLAGEN utom Rattfylleri.	1,9	2,7
RATTFYLLERI	<u>1,5</u>	1,4
BROTT MOT NARKOTIKASTRAFFLAGEN (inkl. eget bruk av narkotika)	<u>2,2</u>	2,0
BROTT MOT VAPENLAGEN	<u>2,3</u>	2,1
BROTT MOT LAGEN OM FÖRBUD BETR. KNIVAR m.m.	<u>2,4</u>	2,1

Av tabellen framgår att de utrikes födda har särskilt höga överrisker när det gäller allvarliga brott som dödligt våld, våldtäkt och rån. Bland de utrikes födda är det ungefär fyra gånger vanligare att vara registrerad för ett sådant brott än vad det är bland dem som är födda i Sverige av två svenskfödda föräldrar. Även när det gäller butiksstölder har de utrikes födda höga över-risker. ”Invandrares barn” har högre överrisker än de utrikes födda i typiska ungdomsbrott (understrukna värdena i tabell 12).

VAD INNEBÄR ÖVERRISKEN FÖR DE GRÖVSTA BROTTEN?

Det är fyra gånger vanligare att utrikes födda är misstänkta för dödligt våld än svenskfödda med två svenskfödda föräldrar. Vad betyder då detta när det gäller faktiskt antal brott? För att ge en tydligare bild av detta har Brå bett Mikael Rying vid Stockholmspolisen att göra en närmare genomgång av de personer som rättsväsendet konstaterat var skyldiga till dödligt våld under den studerade femårsperioden.[17] Genomgången visar att 380 personer hade konstaterats skyldiga till dödligt våld under perioden 1997-2001.[18] Av dessa var 123 personer utrikes födda, det vill säga i genomsnitt 25 personer per år. Om man bryter ner materialet på ursprungsområden, har i genomsnitt 2 personer födda i Afrika konstaterats skyldiga till dödligt våld per år och 2 personer från Mellan- och Sydamerika. Det land som, utöver Sverige, flest personer kom från var Finland med 26 personer.

Tabell 13. Personer som av rättsväsendet konstaterats skyldiga till dödligt våld i Sverige under perioden 1997-2001, fördelat på ursprungsområde

Ursprungsområde	Antal	Andel
Sverige	257	68
Övriga Norden	32	9
Övriga Europa	34	8
Mellanöstern/Asien	36	9
Afrika	11	3
Mellan-/Sydamerika	10	3
Summa	380	100

Av Ryings genomgång framgår också att i de fall en person som är född utomlands är misstänkt för dödligt våld, så är nästan alltid även offret född utomlands.

DE GEOGRAFISKA GRUPPER SOM ÄR SÄRSKILT ÖVERREPRESENTERADE NÄR DET BROTT GENERELLT ÄR DET ÄVEN FÖR ENSKILDA BROTTSTYPER

I Brå:s förra studie gjordes ganska detaljerade analyser av de utrikes föddas och ”invandrarnas barns” överrepresentation för varje brottstyp uppdelat på vilka länder/geografiska områden personerna kom från. Brå har denna gång bedömt att en så detaljerad analys inte är meningsfull. För vissa grupper kan antalet berörda personer bli så få att det finns risk för att enskilda personer kan identifieras. Allmänt kan dock sägas att de grupper som är särskilt kraftigt överrepresenterade när det gäller att vara misstänkta för brott i relation till sin andel av befolkningen totalt sett, också är det när det gäller de enskilda brottstyperna.

[17] Rying bedriver ett projekt där han har samlat in ett material rörande samtliga mord i Sverige från och med 1990-talet.

[18] I denna grupp ingår både de som lagförts för brottet och de som på grund av till exempel självmord i samband med mordet inte kunnat lagföras.

En del skillnader i överrisker mellan könen

Den bild som framträder i tabell 12 ovan av andelen som är registrerade för olika typer av brott präglas starkt av *männens* brottslighet. Detta eftersom män är så mycket mer brottsaktiva än kvinnor. I tabell 14 kompletteras därför bilden, i form av utrikes födda kvinnors registrerade brottslighet separat. Tabellen visar dels hur stor andel av de utrikes födda kvinnorna som registrerats för olika typer av brott under den studerade perioden, dels hur stor deras risk att vara registrerade är, jämfört med kvinnor som är födda i Sverige av två svenskfödda föräldrar.

Tabell 14. Andel misstänkta personer i procent för olika typer av brott bland utrikes födda kvinnor åren 1997-2001 och överrisker att vara misstänkt för brott jämfört med personer med två svenskfödda föräldrar. Kvinnor. Ostandardiserat.

Brottstyper	Andel misstänkta	Överrisk
SAMTLIGA BROTT	5,80	2,8
BROTT MOT LIV OCH HÄLSA (3 kap. BrB)	1,19	3,3
* Dödligt våld och försök till mord och dråp	0,03	2,9
* Misshandel, grov misshandel (ej med dödlig utgång)	1,17	3,3
* Misshandel, grov misshandel AV BARN 0-6 ÅR	0,07	5,0
* Misshandel, grov misshandel AV BARN 7-14 ÅR	0,20	5,6
* Misshandel, grov misshandel AV KVINNA 15 ÅR ELLER ÄLDRE	0,54	3,1
* Misshandel, grov misshandel AV MAN 15 ÅR ELLER ÄLDRE	0,47	3,0
BROTT MOT FRIHET OCH FRID (4 kap. BrB)	0,96	3,2
* Olaga hot	0,64	4,0
SEXUALBROTT (6 kap. BrB)	0,01	1,7
BROTT MOT ALLMÄN ORDNING (16 kap. BrB)	0,02	0,8
BROTT MOT ALLMÄN VERKSAMHET (17 kap. BrB)	0,24	2,5
BROTT MOT LAGEN OM FÖRBUD BETRÄFFANDE KNIVAR m.m.	0,04	1,4
STÖLD, RÅN och ANDRA TILLGREPPSBROTT, 8 kap. BrB	2,66	3,4
* Tillgrepp av bil	0,06	0,8
* Inbrott i bostad	0,03	1,1
* Stöld ur och från motordrivet fordon (inte bara bil)	0,04	0,8
* Stöld i butik, varuhus	2,28	4,2
BEDRÄGERI: Bedrägeri, förskingring, trolöshet etc. 9-11 kap. BrB	1,02	2,2
SKADEGÖRELSEBROTT, 12 kap. BrB	0,23	2,0
FÖRFALSKNINGSBROTT, 14 kap. BrB	0,17	1,7
TRAFIKBROTTSLAGEN utom Rattfylleri.	0,37	2,1
RATTFYLLERI: Rattfylleri, grovt rattfylleri	0,20	1,1
NARKOTIKASTRAFFLAGEN	0,22	1,1

Tabellen bekräftar den generella bilden när det gäller kvinnor och brott; andelen av de utrikes födda kvinnorna, som är registrerade för brott, är avsevärt mycket lägre än andelen utrikes födda män. Skillnaden är särskilt stor när det gäller våldsbrott. Men om man jämför de utrikes födda kvinnorna med kvinnor födda i Sverige av svenskfödda föräldrar kan man se att det finns vissa brottstyper som utrikes födda kvinnor oftare är registrerade för än de svenskfödda kvinnorna. Brottstyper som utrikes födda kvinnor har särskilt hög överrisk att registreras för är dels *misshandel av barn under 15 år*, dels *olaga hot*. Det är ändå mycket ovanligt att de utrikes födda kvinnorna i materialet är misstänkta för sådana brott, endast runt en halv procent av dem är det. Men det är alltså ännu ovanligare bland svenskfödda kvinnor med två svenskfödda föräldrar.

Det finns också några brottstyper där utrikes födda kvinnor löper en *mindre* risk än kvinnor med två svenskfödda föräldrar att bli registrerade, nämligen tillgrepp av bil, stöld ur och från motordrivet fordon och brott mot allmän ordning. Brottstyper där de båda grupperna ligger ungefär på samma nivå (ostandardiserat) är bostadsinbrott, brott mot narkotikastrafflagen och rattfylleri.

Referenser

Allwood, C. M. och Franzén, E. C. (2000). Tvärkulturella möten. I Allwood, C. M. och Franzén, E. C. (redaktörer): *Tvärkulturella möten. Grundbok för psykologer och socialarbetare*. Bokförlaget Natur och Kultur. Sidorna 15-38.

Bannenberg, B. (2003). *Migration – Kriminalität – Prävention. Teil 1*. Gutachten zum 8. Deutschen Präventionstag 28./29. April 2003 in Hanover. Kongresskatalog, sidorna 143–210.

Beiser, M. med flera (1988). *Mental health issues affecting immigrants and refugees*. Ottawa: Health and Welfare Canada.

Berry, J. W. (1997). *Immigration, acculturation, and adaptation*. Applied Psychology: An International Review, 1997, 46 (1), 5-68.

Brottsförebyggande rådet (1983). *Utlänningarna och brottsligheten*. Redaktörer: Eriksson, U-B och Tham, H. Forskningsenheten. Rapport 1983:4.

Brottsförebyggande rådet (1996). *Invandrare och invandrares barns brottslighet. En statistisk analys*. Författare: Jan Ahlberg. Brå-rapport 1996:2. Stockholm: Fritzes.

Brottsförebyggande rådet (2004). *Brottsutvecklingen i Sverige 2001–2003*. Brå-rapport 2004:3. Stockholm: Fritzes.

de los Reyes, P. och Wingborg, M. (2002). *Vardagsdiskriminering och rasism i Sverige. En kunskapsöversikt*. Integrationsverkets rapportserie 2002:13. Norrköping: Integrationsverket.

Diesen, C. (2005). Processrättsligt perspektiv. Om positiv och negativ särbehandling i straffprocessen. I Diesen, C. med flera: *Likhet inför lagen*. Stockholm: Bokförlaget Natur och Kultur. Sidorna 183–390.

Dolmén, L. (2004). Översikt. I *Brottsutvecklingen i Sverige 2001–2003*. Brå-rapport 2004:3. Stockholm: Fritzes. Sidorna 7–22.

Hirschi, T. (1969). *Causes of delinquency*. Berkley: University of California Press.

Höglund, S. (1998). *Svensk forskning om diskriminering av invandrare i arbetslivet 1990–1996*. Rådet för arbetslivsforskning, 1998.

Integrationsverket (2003). *Rapport integration 2002*. Norrköping: Integrationsverket.

Junger-Tas, J. med flera (2003). *Delinquency in an international perspective: The international self-reported delinquency study*. Monsey, NY: Criminal Justice Press.

Kamali, M. (2005). Ett europeiskt dilemma. Strukturell/institutionell diskriminering. I SOU 2005:41. *Bortom vi och dom. Teoretiska reflektioner om makt, integration och strukturell diskriminering*. Rapport av Utredningen om makt, integration och strukturell diskriminering. Sidorna 29–69.

Kardell, J. (2005). *Diskriminering i rättsväsendet – ett kvantitativt perspektiv*. Stencil. Kriminologiska institutionen, Stockholms universitet.

Lappalainen, P. (2005). *Det blågula glashuset – strukturell diskriminering i Sverige*. Betänkande från utredningen om strukturell diskriminering på

grund av etnisk och religiös tillhörighet. Statens Offentliga Utredningar (SOU 2005:56).

Martens, P. L. (1990). *Brottslighet bland ungdomar med invandrarbakgrund*. Brå-rapport 1990:5, 129-154. Stockholm: Allmänna förlaget.

Martens, P. L. (1992). *Familj, uppväxt och brott*. Brå-rapport 1992:1. Stockholm: Allmänna förlaget.

Martens, P. L. (1994). Criminal and other antisocial behaviour among persons with immigrant and Swedish background – a research note. I: Åkerman, B. med flera: *Studies of Stockholm cohort* (sid 83–108). Project Metropolitan. Research report no. 39. Stockholm: Stockholms universitet.

Martens, P. L. (1995). Immigrants and crime prevention. I: Wikström P-O. H. med flera (redaktörer): *Integration crime prevention strategies: Propensity and opportunity*. Brå-report 1995:5. Stockholm: Fritzes.

Martens, P. L. (1997). Immigrants, crime, and criminal justice in Sweden. I: Tonry, M. (redaktör): *Ethnicity, crime, and immigration. Comparative and cross-national perspectives*. Crime and Justice. A review of research. Volym 21. The University of Chicago Press, Chicago och London, pages 183–256.

Mears, D. P. (2001). *The immigration-crime nexus: Toward an analytic frame work for assessing and guiding theory, research, and policy*. Sociological Perspectives, volume 44, number 1, pages 1–19.

Pettersson, T. (2005a). Kriminologiskt perspektiv: Diskrimineras personer med utländsk bakgrund av rättsväsendet? I Diesen, C. med flera: *Likhet inför lagen*. Stockholm: Bokförlaget Natur och Kultur. Sidorna 133–179.

Pettersson, T. (2005b). *"Särbehandlas gärningspersoner med utländsk bakgrund vid anmälningar om våldtäkter, grov misshandel och eget bruk av narkotika?"*. Stencil. Kriminologiska institutionen, Stockholms universitet.

Ring, J. (1999). *Hem och skola, kamrater och brott*. Kriminologiska institutionen vid Stockholms universitet. Avhandlingsserie nummer 2. Stockholm: Stockholms universitet.

Sampson, R.J. och Laub, J. H. (1993). *Crime in the making. Pathways and turning points through life*. Cambridge: Harvard University Press.

Sarnecki, J. (2005). *"Invandrarnas" brottslighet ur strukturell diskrimineringsperspektiv"*. Stencil. Kriminologiska institutionen, Stockholms universitet.

Sidebäck, G., Sundbom, L. och Vikenmark, S. (2000). *Arbetslöshet och sysselsättning bland invandrare*. Analyser av situationen i Mälardalen och Sverige baserad på registerdata. Centrum för välfärdsforskning. Forskningsrapport. Skriftserie A. Nr 5 december 2000. Mälardalens högskola.

Socialstyrelsen (2001). *Social rapport 2001*. Stockholm, Socialstyrelsen, 2001. (Epidemiologiskt centrum).

Statens offentliga utredningar, SOU (2005:41). *Bortom vi och dom. Teoretiska reflektioner om makt, integration och strukturell diskriminering*. Rapport av Utredningen om makt, integration och strukturell diskriminering. SOU 2005: 41.

Statens offentliga utredningar (2001:79). *Välfärdsbokslut för 1990-talet.* Slutbetänkande. SOU 2001:79. Stockholm: Fritzes Offentliga publikationer.

Statistiska centralbyrån, SCB (2002a). *En longitudinell databas kring utbildning, inkomst och sysselsättning* (LOUISE) 1990–1999. Bakgrundsfakta till arbetsmarknads- och utbildningstatistiken 2002:2. Örebro: Statistiska centralbyrån.

Statistiska centalbyrån, SCB (2002b). *Personer med utländsk bakgrund. Riktlinjer för redovisning i statistiken.* Meddelande i samordningsfrågor för Sveriges officiella statistik, MiS 2002:3). Örebro: Statistiska centralbyrån.

Statistiska centralbyrån, SCB (2003). *Statistisk årsbok för Sverige 2003.* Örebro: Statistiska centralbyrån.

Svensson, R. (2004). *Social control and socialisation: The role of morality as a social mechanism in adolescent deviant behaviour.* Almqvist & Wiksell, International: Stockholm.

Sveri, B. (1973). *Utlänningars brottslighet. En kriminalstatistisk jämförelse mellan svenska och utländska medborgare.* Svensk Juristtidning, 1973,. Sidorna 279–310.

Sveri, B. (1980). *Utlänningars brottslighet. En jämförelse mellan om grövre brott övertygade personer 1967 och 1977.* Kriminalvetenskapliga institutet vid Stockholms universitet. Stockholm.

Sveri, B. (1987). *Återfall i brott bland utländska medborgare.* Kriminalvetenskapliga institutet vid Stockholms universitet. Stockholm.

Sveri, K. (1966). Kulturkonflikt och brottslighet. I Schwarz, D. (red.): *Svenska minoriteter.* Aldus, Stockholm. 107–119.

Tham, H. (1983). Utlänningar och brottsligheten – forskningens läge. I: Eriksson U.B. och Tham H. (red.): *Utlänningarna och brottsligheten.* Brottsförebyggande rådet. Rapport 1983:4. Stockholm: Liber. Sidorna 11–30.

Tonry, M. (1997). Ethnicity, crime, and immigration. I: Tonry, M. (red.): *Ethnicity, crime, and immigration. Comparative and cross-national perspectives.* Crime and Justice. A review of research. Volym 21. The University of Chicago Press, Chicago och London. Sidorna 1–30.

Westin, C. (1998). On migration and criminal offence. Report on a study from Sweden. I: *International challenges for European Populations.* Bari, 25–27 June 1998. Sidorna 7–29. Taget från Internet.

Wikström, P.-O. H. (1985). *Everyday violence in contemporary Sweden. Situational and ecological aspects.* Brottsförebyggande rådet. Forskningsenheten. Rapport 115. Stockholm: Liber Allmänna förlaget.

Wikström, P-O, H. och Sampson, R. J. (2003). Social mechanisms of community influences on crime and pathways in criminality. I Lahey, B.B. med flera (redaktörer): *Causes of conduct disorder and juvenile delinquency.* New York: The Guilford Press. Sidorna 118–147.

von Hofer, H. (1990). *Utländska medborgare i kriminalstatistiken.* Promemoria 1990:10. Statistiska centralbyrån. Rätts- och socialstatistik. Stockholm.

von Hofer, H. (1994). *Utländska medborgare i kriminalstatistiken 1993.* Promemoria 1994:1. Statistiska centralbyrån. Rättsstatistik. Stockholm.

von Hofer, H., Sarnecki, J. och Tham, H. (1996). *Invandrarna och brottsligheten. Att möta det mångkulturella. Socialtjänsten och invandrarna.* En konferens i Göteborg 16–17 april 1996. Svenska kommunförbundet med flera, 1996.

von Hofer, H., Sarnecki, J. och Tham, H. (1997). Minorities, crime, and criminal justice in Sweden. I Haen Marshall, I. (redaktör): *Minorities, migrants, and crime. Diversity and similarity across Europe and the United States*. London: Sage Publications. Kapitel 3, sidorna 62–85.

Bilagor

Bilaga 1. Kodning av bakgundsvariablerna

De olika grupperna i populationen skiljer sig något med avseende på olika bakgrundsfaktorer som samvarierar med brottslighet. Olikheter mellan grupper i samhället med avseende på sådana variabler måste man ta hänsyn till när man till exempel vill jämföra brottsligheten mellan olika grupper.

KÖN

Populationsmedlemmarnas kön framgår av uppgifterna i Registret över totalbefolkningen (RTB). När den registrerade brottsligheten i populationen diskuteras är kön en väsentlig variabel. De flesta brotten är registrerade på män men andelen registrerade kvinnor varierar mellan olika typer av brott. Det kan ibland därför motiverat att genomföra separata analyser för män och kvinnor när man studerar brottsligheten i olika grupper.

ÅLDER

Åldern beräknas på basis av uppgifterna om födelseår i RTB. Populationsmedlemmarna är födda mellan åren 1945 och 1981 och var folkbokförda i landet den 31 december 1996. De yngsta hade alla fyllt 15 år under år 1996 och de äldsta 51 år. Vid observationsperiodens slut, det vill säga vid utgången av år 2001, hade de yngsta fyllt 20 år och de äldsta 56 år.

ÅR FÖR SENASTE INVANDRING

Hur länge utrikes födda personer har bott i landet har viss betydelse för deras möjligheter att etablera sig i samhället (se Martens 1996). Brå:s förra studie visade att ju längre utrikes födda personer bott i Sverige desto lägre var deras brottslighet, oavsett vid vilken ålder de kommit till Sverige. Uppgifterna i databasen "En longitudinell databas kring utbildning, inkomst och sysselsättning"(LOUISE-databasen), angående registreringen av det senaste året för invandring, har stora brister i tillförlitlighet för åren före år 1968. Uppgifterna från och med år 1968 anses däremot tillförlitliga.[1] Beräkningar av *vistelsetid i landet* och *ålder vid invandring* till Sverige görs enbart för de utrikes födda som invandrat år 1968 eller därefter.

BOENDE

På basis av uppgifterna i RTB, som anger i vilken kommun populationsmedlemmarna bor, delas boendet in i om de bor i landets storstäder eller i

[1] I de aktuella datafilerna från LOUISE-databasen finns ändå uppgifter om senaste invandringsår före år 1968. För några populationsmedlemmar finns uppgifter om att de invandrat före år 1945, det vill säga innan de ens var födda. Uppgifterna före 1968 kvalitetsgranskas allt eftersom, vilket har lett till en förbättrad täckningsgrad. Bedömningen i dag är att uppgifterna blivit mer tillförlitliga även vad gäller tiden före 1968 (SCB 2002a, sid. 29).

övriga landet. De som bor i Stor-Stockholm, Stor-Göteborg och Stor-Malmö kategoriseras som *boende i storstäder* och de som inte bor där kategoriseras som *boende i övriga landet*.

SOCIOEKONOMISK STATUS

Ett klassiskt sätt att operationalisera *social klass* eller *socioekonomisk status* är att väga ihop några variabler som yrkesnivå, utbildningsnivå och inkomstnivå. Sådana data ger dock rätt trubbiga indikatorer på människors livsvillkor, i synnerhet när man jämför personer med svensk och utländsk bakgrund.

SOCIOEKONOMISK STATUS: UTBILDNINGSNIVÅ ÅR 2000

Utbildning används här som indikator på socioekonomisk status. Uppgifterna om populationsmedlemmarnas utbildning finns i LOUISE-databasen (SCB, 2002a). På basis av koderna i ”Svensk utbildningsnomenklatur” (SUN-koden) för år 2000 skapas fem utbildningsnivåer: ***1.*** *Förgymnasial utbildning med en högst 9- årig (ibland 10-årig) grundläggande skolutbildning.* ***2.*** *Gymnasial utbildning i högst 2 år.* ***3.*** *Gymnasial utbildning i högst 3 år.* ***4.*** *Eftergymnasial utbildning i högst 2 år och* ***5.*** *Eftergymnasial utbildning i 3 år eller mer, inklusive forskarutbildning.*

Det saknas uppgifter om populationsmedlemmarnas utbildning vid den aktuella tidpunkten för 3 procent. Andelen är av förklarliga skäl högst bland de utrikes födda med 10 procent. Med en 90 procentig täckning torde man ändå få en ganska god bild av de utrikes föddas formella utbildning. Bland dem som saknar uppgift kan det vara fråga om att man aldrig kommit in i det svenska utbildningssystemet och fått sin utbildning registrerad. En del kan ha flyttat från Sverige under observationsperioden.[19] Uppgifterna om utbildning är jämförbara för alla som är födda i Sverige. Likaså är uppgifterna jämförbara för de flesta utrikes födda som genomgått en svensk utbildning. Däremot är utbildningsvariabeln lite vansklig när det gäller de utrikes födda som har en utbildning från ett annat land. Olika länder har olika utbildningssystem. I en del länder är det bara några få procent av en årskull förunnat att genomgå gymnasieutbildning (som det var i Sverige fram till mitten av 1960-talet) och ännu färre att fortsätta en akademisk utbildning. Det har varit svårt att få in kompletta uppgifter om de utrikes föddas utbildning. SCB har bemödat sig om att få fram aktuella uppgifter bland de utrikes födda och att de håller så god kvalitet som möjligt.

[19] Så här redovisar SCB (2002a) kodningen av de utrikes föddas utbildning: ”För invandrare har utbildningsdata till utbildningsregistret hämtats från Folk- och bostadsräkningen 1970, Folk- och bostadsräkningen 1990 och med hjälp av enkät 1995 till dem som invandrat 1990-1994. För personer som invandrat efter 1 november 1990 fram till 1993 finns ingen information om årgångar innan 1994. (SCB 2002a sidan 49). Våren 1995 genomfördes en enkät till drygt 100 000 personer födda utomlands vilka saknade uppgifter i UREG. Årgångarna från och med 1994 har uppdaterats med dessa uppgifter, vilket höjt registrets kvalitet ytterligare”. (SCB 2002a sidan 50).

Även förvärvsinkomst kan ses som en indikator på socioekonomisk status. I LOUISE-databasen anges förvärvsinkomsten för ett visst år i termer av basbelopp. År 2001 var 1 inkomstbasbelopp 37 700 kronor. Basbeloppet gäller från årets ingång. Inkomstuppgifterna är baserade på kontrolluppgifter från arbetsgivare och självdeklaration. Variabeln *Förvärvsinkomst* har kodats in så att (**0**) innebär att förvärvsinkomsten inkomsten år 2001 är mindre än 1 basbelopp, (**1**) att den är mellan 1 basbelopp men mindre än 2 basbelopp, (**2**) att den är mellan 2 basbelopp men mindre än 3 basbelopp, (**3**) att den är mellan 3 basbelopp men mindre än 4 basbelopp etc. I datamaterialet är uppgifterna över förvärvsinkomst för det aktuella året kodade från **0** till **757**. Medianvärdet 5,0 är och aritmetiska medelvärdet är 4,9. Tabell 1 nedan visar frekvenssefördelnng över förvärvsinkomsten för populationen. Värdena 0-17 basbelopp täcker in 98,9 procent av populationen. Övriga förvärvsinkomster mellan 18 och 757 basbelopp omfattar 1,1 procent av populationen.

Tabell 1. Populationsmedlemmarnas förvärvsinkomst i basbelopp för år 2001. Antal personer och andelar i procent.

Basbelopp	Antal	Procent	Kumulativ procent
0	776 652	17,7	17,7
1	314 239	7,1	24,8
2	258 033	5,9	30,7
3	277 624	6,3	37,0
4	356 893	8,1	45,1
5	514 271	11,7	56,8
6	591 650	13,5	70,3
7	463 031	10,5	80,8
8	291 114	6,6	87,4
9	168 790	3,8	91,2
10	108 821	2,5	93,7
11	71 642	1,6	95,4
12	49 949	1,1	96,5
13	36 249	0,8	97,3
14	26 121	0,6	97,9
15	19 517	0,4	98,3
16	14 444	0,3	98,7
17	10 866	0,2	98,9
18 eller mer	47 287	1,1	100,0
Totalt	4 397 193	100,0	

Bilaga 2. Begränsningar i möjligheterna att jämföra resultat från Brå:s båda studier

Brå:s två studier har stora likheter, men skiljer sig på ett par punkter. Det gäller dels förutsättningarna att identifiera de svenskfödda i populationen, som har en eller två utrikes födda föräldrar, dels åldersintervallet för personerna som ingår i populationen.

POPULATIONERNA HAR OLIKA ÅLDERSINTERVALL

Den första studien inkluderade alla folkbokförda personer år 1985, som var födda 1945-1974, det vill säga de som var mellan 11 och 40 år i början av observationsperioden 1985 och 1989. Det innebär att de i åldrarna 11 år till 14 år blev straffmyndiga under observationsperioden. De som var 11 år i början av perioden blev således straffmyndiga under det sista observationsåret 1989.

I den andra studien däremot ingick alla som var folkbokförda den 31 december 1996 och var födda mellan åren 1945 och 1981. Vid observationsperiodens början år 1997 hade alla i populationen uppnått straffmyndig ålder. Populationsmedlemmarna var vid början av perioden mellan 15 och 51 år och mellan 20 och 56 år i slutet av perioden.

POPULATIONERNA HAR TAGITS FRAM PÅ OLIKA SÄTT

I den första studien är urvalet baserat på ”hushåll”. För att identifiera de svenskfödda med en eller två utrikes födda föräldrar gjordes sökningar i Folk- och bostadsräkningarna för åren 1960, 1970 och 1980 (FoB60, FoB70 och FoB80). För att fastställa om de framtagna personerna var folkbokförda i Sverige år 1985 gjordes en kontroll mot FoB85. Identifieringen av vilka som var ”barn till invandrare” baserade sig på uppgifter om hushållens sammansättning av barn under 15 år och vuxna under nämnda år.

Identifieringen av de personer i populationen som skulle kategoriseras som ”invandrares barn” var komplicerad. Det framgår av följande citat ur rapporten:

”Att identifiera dem som skulle räknas som invandrares barn var komplicerat. Vid tiden för urvalet fanns inga möjligheter att identifiera denna grupp, dvs. personer som är 15 år och äldre, födda och folkbokförda i Sverige och med minst en förälder som är född i annat land. Detta gällde både Folk- och bostadsräkningarna och andra register över Sveriges befolkning. Ingenstans fanns uppgifter om föräldrarnas födelseland. I folk- och bostadsräkningarna finns dock en notering om antal barn (med personnummer) under 16 år som ingår i hushållet. Invandrarnas barn definieras i datauttaget som barn som är födda och folkbokförda i Sverige och som ***tillhör hushåll där det finns minst en person som är gammal nog att vara individens förälder (minst 15 års ålder) och där minst en av dessa föräldrar är född i annat land.***

Barn (i hushåll) födda åren 1945-1960 erhölls från FoB60, barn födda åren 1961–1970 erhölls från FoB70 och barn födda 1971–1974 från

FoB80. Efter samkörning med FoB85 bibehölls endast de som bodde i Sverige år 1985." (Brå-rapport 1996:2, sidan 14).

Sedan förra undersökningen har det blivit tekniskt sett betydligt lättare att identifiera och kategorisera folkbokförda personer med avseende på deras födelseland och deras föräldrars födelseland. Det kan man göra på basis av de uppgifter som finns inkodat i Registret över totalbefolkningen (RTB). I den senare undersökningen identfierades populationsmedlemmarna på basis av uppgifter i RTB per den 31 december 1996 och därifrån inhämtades också uppgifterna om eget och föräldrarnas födelseland. Även om det blivit tekniskt sett lättare att få fram uppgifter om födelseland för populationsmedlemmarna och deras föräldrar innebär det inte att förfarandet är problemfritt. För svenskfödda personer med åtminstone en svenskfödd förälder förkommer det ibland att den andra förälderns födelseland är okänt. Analyserna i denna rapport bygger på antagandet att "okänt födelseland" innebär att föräldern i fråga är född i ett annat land än Sverige. Men det behöver inte vara så. Föräldern med ett okänt födelseland kan vara född i Sverige och populationsmedlemmen i fråga skulle då klassificeras som svenskfödd med två svenskfödda föräldrar. I populationen är det ungefär 120 000 personer som har en förälder som är född i Sverige och en förälder vars födelseland inte är känt.

Dessa 120 000 personer skapar således en osäkerhet vid kategoriseringen av de svenskfödda. Vem har två svenskfödda föräldrar? Vem har en svenskfödd och utrikes född förälder? Detta går inte att avgöra för de aktuella personerna. Det finns inte heller tillgång till annan information om föräldrarna, som skulle kunna vara till stöd vid en kategorisering. Man måste således bestämma sig för hur *hela gruppen* ska kategoriseras.

Andelen svenskfödda med svenskfödda föräldrar är med ena kategoriseringen 74,5 procent och med den andra 77,2 procent. Andelen svenskfödda med en eller två föräldrar födda utrikes är 12,5 procent med den ena och 9,7 procent med den andra kategoriseringen. I verkligheten torde andelarna ligga någonstans inom nämnda angivna intervall för respektive kategori.

VILKA KONSEKVENSER FÖR RESULTATEN HAR DE TVÅ SÄTTEN ATT KATEGORISERA?

Tabell 1 visar andelen misstänkta personer i respektive grupp med de två kategoriseringarna. Skillnaderna mellan andelarna misstänkta i respektive kategorisering är små och kategoriseringarna ger i stort sett samma resultat. Andelen personer som misstänkts för brott under uppföljningsperioden är 5,0 respektive 5,1 för de med två svenskfödda föräldrar och 7,9 repsektive 8,3 för dem med en eller två utrikes födda föräldrar. Rundar man av andelarna till den närmsta hundradelen blir resultaten desamma för båda kategoriseringarna.

Tabell 1. Andel misstänkta personer i olika grupper. Samtliga brott. Ostandardiserat.

	Kategorisering av förälder med okänt födelseland	
	Okänd är föddd utrikes	Okänd är svenskfödd
Svenskfödda föräldrar	0,050	0,051
En eller två utrikes födda föräldrar	0,079	0,083
Utrikes född	0,124	0,124

Tabell 2 visar dels överrisker att misstänkas för brott i de olika grupperna, dels de misstänktas överrepresentation i de olika grupperna jämfört med gruppernas andelar i populationen. Både överrisker att misstänkas för brott och överrepresentation bland de misstänkta, ger i stort sett samma resultat i de båda sätten att kategorisera. Rundar man av resultaten till den närmaste tiondelen blir resultaten desamma. Sättet att kategorisera föräldern från ett okänt land har således ingen nämnvärd inverkan på helhetsbilden – i alla fall inte så länge man ser på samtliga registrerade brott.

Tabell 2. Överrepresentation bland de misstänkta i olika grupper i jämförelse med andelen i hela populationen i dessa grupper samt överrisker att registreras för brott i grupperna jämfört med dem som har svenskfödda föräldrar. Samtliga brott. Ostandardiserat.

	Överrepresentation		Överrisk	
	Kategorisering av förälder med okänt födelseland		Kategorisering av förälder med okänt födelseland	
	Okänd är född utrikes	Okänd är svenskfödd	Okänd är född utrikes	Okänd är svenskfödd
Svenskfödda föräldrar	0,79	0,80	1,00	1,00
En eller två utrikes födda	1,25	1,31	1,58	1,64
Född utrikes	1,96	1,96	2,48	2,45

HUR SER FÖRSTA STUDIENS POPULATION UT PER DEN 31 DECEMBER 1996?

Teoretiskt skulle man kunna ringa in den förra studiens population, som var födda mellan 1945 och 1974, åtminstone när det gäller *de som var födda i Sverige* de åren. Tabellen nedan visar antalet personer i de tre kategorierna i Brå:s första studie och i Brå:s andra studie. I den andra studien har antalet i de två svenskfödda kategorierna uppskattats på basis av de två olika antagandena som beskrivits ovan.

Antalet svenskfödda åren 1945–1974 låg år 1985 på 3 236 123 personer och år 1997 på 3 170 742 personer, det vill säga en minskning med 2 procent.

Tabell 3. Personer ingående i populationen födda mellan åren 1945-1974 i Brå:s första (Brå1) och andra (Brå2) studie. I Brås andra studie har antalet med en svenkfödd förälder och en förälder med okänt födelseland beräknats på två olika sätt. I det ena alternativet (Brå2:1) har okänt födelseland behandlats som utrikes född och i andra alternativet (BRÅ2:2) som svenskfödd.

		Två svenskfödda föräldrar	Född utrikes	En eller två utrikes födda föräldrar	Totalt
Brå1	Antal	2 920 700	315 423	308 581	3 544 704
	Procent	82,4	8,9	8,7	100,0
Brå2:1	Antal	2 724 045	446 697	508 723	3 679 465
	Procent	74,0	12,1	13,8	100,0
Brå2:2	Antal	2 840 642	330 100	508 723	3 679 465
	Procent	77,2	9,0	13,8	100,0

Antalet svenskfödda med två svenskfödda föräldrar är, oavsett kategorisering, lägre än i Brå:s första studie. Detta är rimligt med tanke på att människor flyttar från landet eller avlider. När det gäller de svenskfödda med en eller två utrikes födda föräldrar ligger antalet däremot över Brå:s första studie, även här oavsett kategorisering. Denna ökning i antal har förmodligen dels med återflyttning till Sverige att göra, dels med den förbättrade tekniken att identifiera personer som uppfyller önskade kriterier i RTB. Noteras bör att antalet i den andra kategoriseringen – där man alltså antagit att föräldern med okänt födelseland är född i Sverige – ligger betydligt närmare antalet ”invandares barn” i Brå:s första studie än vad den första kategoriseringen gör.

Det kan vara intressant att gå tillbaka till den första studien och se hur man där diskuterade antalet ”invandrares barn”. Där befarade man en *överskattning* av antalet med omkring 25 000 personer. Befolkningsstatistiken hade nämligen uppskattat antalet svenskfödda personer med minst en utrikes född förälder till 290 000. Det här visar hur komplicerat det tidigare har varit att kategorisera svenskfödda personer på grundval av deras föräldrars födelseland. Samtidigt visar det att det fortfarande, nu när tillgängliga uppgifter om föräldrars födelseland finns i RTB, är svårt att få fram heltäckande uppgifter för alla svenskfödda i befolkningen.

Bilaga 3. Vistelsetid, ålder vid invandring och andelen misstänkta bland utrikes födda

ANDELEN MISSTÄNKTA BLAND UTRIKES FÖDDA SOM INVANDRAT MELLAN ÅREN 1986 OCH 1996

Andelen utrikes födda personer i den folkbokförda befolkningen ökade med ungefär 50 procent mellan åren 1986 och 1996. Om man utgår från antagandet att den registrerade brottsligheten är högre ju kortare tid utrikes födda varit bosatta i Sverige, kan man förvänta sig att de som invandrat till Sverige efter år 1985 har registrerats något oftare som misstänkta för brott än de som invandrat tidigare.

Figurerna 1 och 2 nedan visar andelarna per 1000 (promille) i respektive grupp för män och kvinnor separat. Både ostandardiserade och standardiserade värden framgår av figurerna. Vid standardisering har ålder och utbildning hållits konstanta.

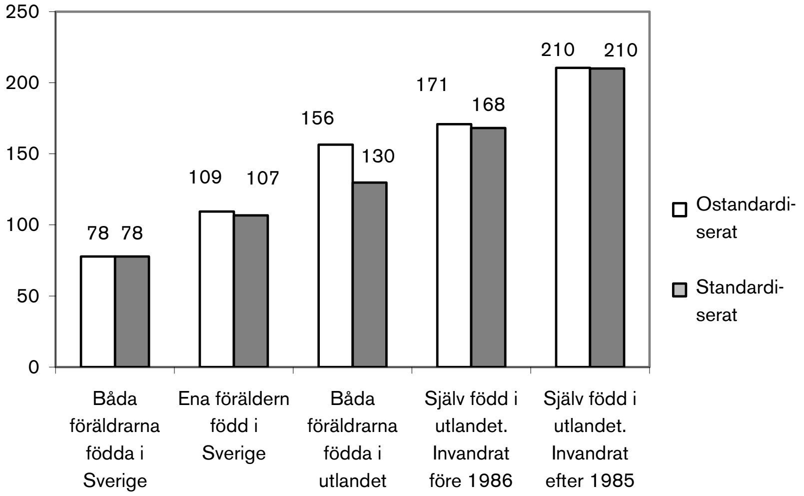

Figur 1. Andelar misstänkta för brott i promille för samtliga brott för män i samtliga grupper. De utrikes födda har delats upp i de som invandrat före 1986 och efter 1985. Ostandardiserat och standardiserat med avseende på ålder och utbildning.

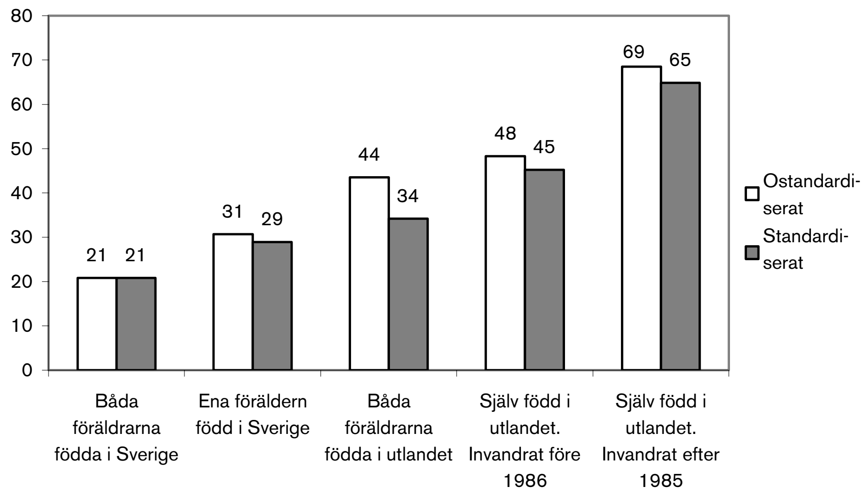

Figur 2. Andelen misstänkta för samtliga brott bland för kvinnor i grupper i populationen i per 1000. De utrikes födda har delats upp i dem som invandrat före 1986 och efter 1985. Ostandardiserat och standardiserat med avseende på ålder och utbildning.

Resultatet visar att utrikes födda, som invandrat till Sverige efter år 1985, oftare har registrerats för misstanke om brott under uppföljningsperioden än de som invandrat tidigare. Det gäller både män och kvinnor. För männen är andelen misstänkta 25 procent högre och för kvinnorna nästan 45 procent högre för den senare inflyttade gruppen än för den tidigare. Risken att registreras som brottsmisstänkt för de båda utrikes födda grupperna jämfört med som har svenskfödda föräldrar är 2,7 gånger högre för den senare inflyttade gruppen och 2,1 gånger högre för den tidigare gruppen när det gäller männen. Motsvarande överrisker för kvinnorna är 3,1 respektive 2,1. I stort sett är överrisken att registreras för brott för den senare invandrade gruppen 3 gånger högre än för dem med svenskfödda föräldrar och 2 gånger högre för den tidigare invandrade gruppen.

VISTELSETID OCH ANDEL MISSTÄNKTA PERSONER

I analysen av sambandet mellan tid i Sverige och andelen misstänkta för brott drogs i Brå:s förra studie (sid. 49) slutsatsen att ”Sambandet blir mycket tydligt. Invandrares brottslighet, mätt i andelar misstänkta, minskar ju längre de bott i Sverige.” Figur 3 nedan visar andelen misstänkta för samtliga brott bland utrikes födda i olika åldersgrupper och som varit bosatta i Sverige mellan åren 1968 och 2001.

Mönstret i denna studie ser något annorlunda ut än i Brå:s förra studie. De yngsta åldersgrupperna har genomgående den högsta andelen misstänkta och de äldsta grupperna den lägsta andelen oavsett vistelsetid. En klart fallande trend för andelen misstänkta med ökad vistelsetid framkommer efter ungefär tio års vistelse i Sverige. *Det verkar som om andelen som registrerats för brott ökar under de första tio åren i landet och först därefter avtar med vistelsetiden.* Möjligen är det även så att accelerationen i brottslighet ökar snabbare och avtar tidigare i de lägre åldrarna än i de högre. I

alla åldersgrupper finns ett påtagligt låg andel misstänkta just för år 1993. Vad återspeglar den ökande andelen misstänkta under de första åren i Sverige? Kan det vara så att en relativt stor andel utrikes födda, som kommit åren före 1996, återflyttade under uppföljningsperioden och att antalet personer som skäligen kan misstänktas för brott under hela perioden blivit mindre? Eller finns det en inbyggd social kontroll av invandrarna/flyktingarna och deras tillflyttade anhöriga under de första åren som håller tillbaka brottsligheten? Det krävs till exempel ett klanderfritt leverne i åtminstone fem år för att få en ansökan om svenskt medborgarskap beviljad. Enligt vissa forskare tar det ungefär tio år för en invandrare att etablera sig i det nya landet (se Martens, 1995).

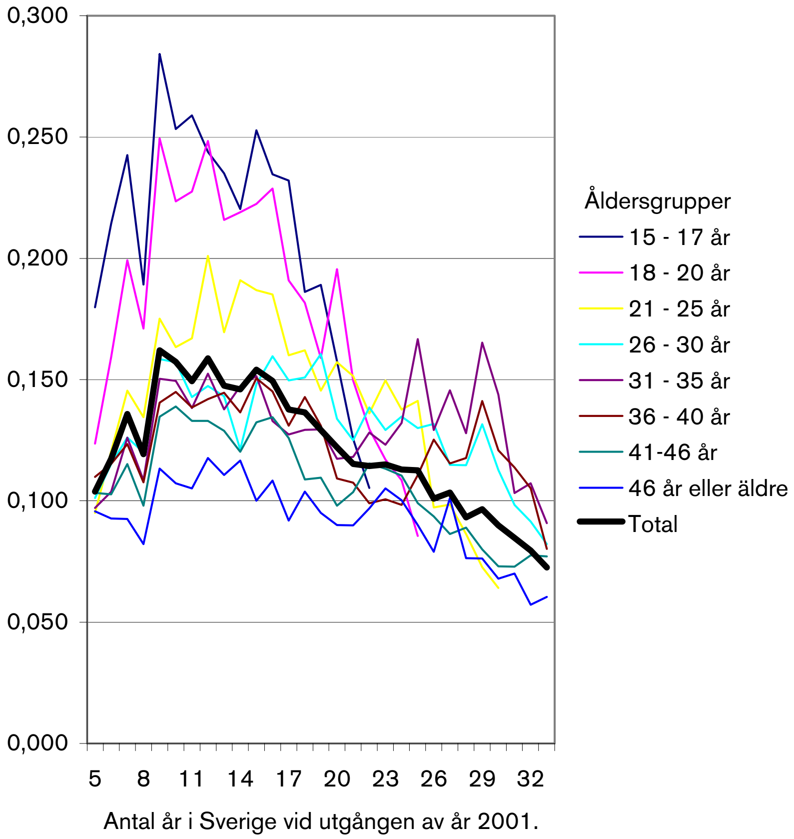

Figur 3. Risken att vara misstänkt för brott åren 1997-2001efter vistelsetid i olika åldrar. Samtliga brott. Män och kvinnor.

Bilaga 4. Tabeller

Tabell 1. Antal och andelar personer i populationen och bland de misstänkta personerna i olika grupper samt de misstänkta personernas överrepresentation i förhållande till andelen i befolkningen.

	Antal i populationen	Procent av populationen	Antal misstänkta	Procent av misstänkta	Överrepresentation
Båda föräldrarna födda i Sverige	3273856	74,5	163717	58,9	0,8
Ena föräldern född i Sverige	406976	9,3	28886	10,4	1,1
Båda föräldrarna födda i utlandet	141579	3,2	14373	5,2	1,6
Själv född i utlandet	574781	13,1	71162	25,6	2,0
Född i ett land i					
Norden utom Sverige	151672	3,4	13120	4,7	1,4
EU15 utom Danmark, Finland Sverige	45439	1,0	3257	1,2	1,1
Nya EU länder (EU10-länderna)	39965	0,9	4565	1,6	1,8
Övriga Europa inklusive Turkiet	113073	2,6	14891	5,4	2,1
USA, Kanada, Australien och Nya Zeeland	11182	0,3	618	0,2	0,9
Övriga Nordamerika, Centralamerika etc.	4882	0,1	788	0,3	2,6
Sydamerika	34505	0,8	5651	2,0	2,6
Västasien	49555	1,1	9339	3,4	3,0
Södra centralasien	53585	1,2	8458	3,0	2,5
Sydostasien	20188	0,5	2113	0,8	1,7
Östasien	12325	0,3	642	0,2	0,8
Nordafrika	8713	0,2	2031	0,7	3,7
Östafrika	23283	0,5	4072	1,5	2,8
Övriga Afrika	6031	0,1	1587	0,6	4,2
Oklassificerad	383	0,0	30	0,0	1,2
Totalt	4397192	100,0	278138	100,0	1,0

Tabell 2. De utrikes födda i populationen efter geografiska ursprungsområden. Inom varje ursprungsområde anges de mest frekvent förekommande födelseländerna. Andel i procent.

Personer födda 1945-1981 i utlandet. Folkbokförda i Sverige 31 december 1996			
Geografiskt ursprungsområde	**%**	**Dominerande land/länder**	**% inom grupp**
(1) Norden utom Sverige	26,4	Finland	73,3
(2) EU15 utom DK, FIN, SWE	7,9	Tyskland	26,4
		Storbritannien och Nordirland	20,7
		Grekland	16,5
(3) Nya EU länder	7,0	Polen	67,2
		Ungern	17,3
		Tjeckoslovakien	9,8
(4) Övriga Europa Länder utom EU25-området	19,7	Jugoslavien	34,5
		Bosnien-Hercegovina	26,5
		Turkiet	20,3
(5) USA, Kanada, Australien och Nya Zeeland	1,9	USA	71,1
(6) Övr Nordamerika, Centralamerika, Karibiska öarna och övriga Oceanien	0,8	El Salvador	35,4
		Kuba	14,5
		Mexiko	13,8
(7) Sydamerika	6,0	Chile	59,4
(8) Västasien	8,6	Irak	42,5
		Libanon	30,7
		Syrien	19,8
(9) Södra Centralasien	9,3	Iran	70,3
		Indien	12,1
(10) Sydostasien	3,5	Vietnam	36,1
		Thailand	33,7
		Filippinerna	17,0
(11) Östasien	2,1	Korea, Syd-	49,1
		Kina	33,3
		Japan	11,9
(12) Nordafrika	1,5	Marocko	37,4
		Tunisien	25,4
		Algeriet	13,3
(13) Östafrika	4,1	Etiopien	38,7
		Somalia	33,3
		Eritrea	11,7
(14) Övriga Afrika	1,0	Gambia	29,2
		Ghana	11,8
		Kongo, Demokratiska republiken	10,0
		Sydafrika	9,2
(15) Oklassificerad	0,1		
Totalt %	100,0		
Antalet utlandsfödda	574781		

Tabell 3. Andel registrerade för brott i procent inom olika grupper i populationen under åren 1997-2001. Tabellen visar också hur stor överrisken i de olika grupperna är att vara registrerad för brott jämfört med dem som har två svenskfödda föräldrar. Ostandardiserat. Män och kvinnor.

	Antal inte registrerade för brott	Antal registrerade för brott	Antal i respektive grupp	Andel registrerade för brott i %	Överrisk
Båda föräldrarna födda i Sverige	3110139	163717	3273856	**5,0**	**1,0**
Ena föräldern född i Sverige	378090	28886	406976	**7,1**	**1,4**
Båda föräldrarna födda i utlandet	127206	14373	141579	**10,2**	**2,0**
Själv född i utlandet	503619	71162	574781	**12,4**	**2,5**
Född i ett land i					
Norden utom Sverige	138552	13120	151672	**8,7**	**1,7**
EU15 utom DK, FIN, SWE	42182	3257	45439	**7,2**	**1,4**
Nya EU länder	35400	4565	39965	**11,4**	**2,3**
Övriga Europa inklusive Turkiet	98182	14891	113073	**13,2**	**2,6**
USA, Kanada, Australien och Nya Zeeland	10564	618	11182	**5,5**	**1,1**
Övriga Nordamerika, Centralamerika, etc.	4094	788	4882	**16,1**	**3,2**
Sydamerika	28854	5651	34505	**16,4**	**3,3**
Västasien	40216	9339	49555	**18,8**	**3,8**
Södra Centralasien	45127	8458	53585	**15,8**	**3,2**
Sydostasien	18075	2113	20188	**10,5**	**2,1**
Östasien	11683	642	12325	**5,2**	**1,0**
Nordafrika	6682	2031	8713	**23,3**	**4,7**
Östafrika	19211	4072	23283	**17,5**	**3,5**
Övriga Afrika	4444	1587	6031	**26,3**	**5,3**
Oklassificerad	353	30	383	**7,8**	**1,6**
Totalt i populationen	4119054	278138	4397192	**6,3**	**1,3**

Tabell 4. Andelar i procent bland personer i respektive ursprungsområde som skäligen misstänkts för brott åren 1997-2001. Brå:s förra studie omfattade personer födda åren 1945-1974. Uppgifterna i tabellen från den aktuella Brå-studien är baserade på populationsmedlemmar födda 1956-1981 vilket ger samma övre åldersgräns som Brå:s tidigare studie. Ostandardiserade andelar.

Geografiskt ursprungsområde/ land	Tidigare Brå-studie *	Aktuell Brå-studie födda 1956-1981	Aktuell Brå-studie födda 1956-1981
		Samma födelseländer som i den tidigare studien	Samma födelseländer i respektive grupp
Sverige	5,8	5,4	5,4
Danmark	9,6	8,0	8,0
Finland	11,5	10,4	10,4
Norge	8,7	7,8	7,8
EU15 länder	6,4 – 11,8	6,4 – 11,8	7,6
Nya EU10 länder	8,0 – 15,0	12,6 – 18,3	12,6
Övriga Europa			
Inkl. Turkiet	13,7 – 15,3	12,3 – 17,2	13,9
USA	5,7	5,9	5,9
Sydamerika	11,7 – 19,7	11,7 – 19,5	17,6
Västasien	16,9 – 22,1	16,3 – 24,6	19,3
Exkl. Turkiet			
Södra Centralasien	7,4 – 19,4	9,3 – 18,0	16,1
Sydostasien	5,9 – 6,5	9,0 – 14,7	10,8
Östasien	4,9 – 6,4	1,6 – 6,9	5,4
Nordafrika	26,9	17,9 – 29,3	24,1
Östafrika	15,6	14,9	17,8

* Uppgifterna hämtade från Brå 1996:2, tabell 2.1, sid. 105.

Den förra Brå-studien gjorde en ganska detaljerad redovisning av andelen misstänkta personer med avseende på födelseland. I denna undersökning har däremot födelseländerna grupperats i olika geografiska ursprungsområden. Länderna som redovisades i den förra studien har i tabellen grupperats på motsvarande sätt som denna undersökning har gjort. I tabellen redovisas det lägsta och det högsta värdet på andelen misstänkta för länderna inom respektive ursprungsområde. Uppgifterna för samma länder som ingick i grupperingen av den första studien har sedan tagits fram för den nu aktuella undersökningen och på motsvarande sätt har högsta och lägsta värdet för andelen misstänkta inom respektive ursprungsområde redovisats (i tabellens andra kolumn). För denna studie redovisas dessutom (i tredje kolumnen) andelen misstänkta i respektive ursprungsområde totalt, det vill säga då uppgifterna för samtliga aktuella länder som ingår i respektive ursprungsområde är med. Siffrorna för den aktuella studien är baserade på personer födda mellan 1956 och 1981, det vill säga de var mellan 15 och 40 år i början av uppföljningsperioden, vilket är det närmaste man kan komma den förra studiens åldersintervall.

Tabell 5. Andelen i olika grupper i populationen som varit misstänkta för brott. Ostandardiserade andelar och andelar efter standardisering med avseende på olika kombinationer av bakgrundsfaktorerna kön, ålder, utbildning och förvärvsinkomst. Tabellen anger också hur stor minskningen av den ostandardiserade andelen är i procent när man tagit hänsyn till samtliga bakgrundsfaktorer. Andelarna anges i per 1000 (promille). Tabellen anger också hur stor överriskerna att misstänkas för brott är för de olika grupperna jämfört med dem som har två svenskfödda föräldrar. Samtliga brott åren 1997-2001.

	Ostandar-diserat	Standardiserat med avseende på			
		Kön Ålder Utbildning	Kön Ålder Förvärvsinkomst	Kön Ålder Utbildning Förvärvsinkomst	Reduktion i %
Andelen misstänkta i promille					
Båda föräldrarna födda i Sverige	50	50	50	50	
Ena föräldern född i Sverige	71	69	66	65	8,5
Båda föräldrarna födda utrikes	102	83	81	77	24,5
Född utrikes	124	120	104	103	16,9
Överrisk att vara registrerad					
Ena föräldern född i Sverige	1,4	1,4	1,3	1,3	
Båda föräldrarna födda utrikes	2,0	1,7	1,6	1,5	
Född utrikes	2,5	2,4	2,1	2,1	

Tabell 6. Andelar som misstänkts för minst ett brott av olika brottstyper åren 1997-2001 i olika grupper i populationen. Män födda 1945-1981. Standardiserade andelar med avseende på ålder och utbildning. De högsta andelarna är understrukna.

Män Standardiserat för ålder och utbildning	Andelar misstänkta per 1000 i respektive grupp			
	Båda föräld-rarna födda i Sverige	Ena föräld-ern född i Sverige	Båda föräld-rarna födda utrikes	Själv född utrikes
Dödligt våld och försök till mord och dråp	0,6	1,1	1,7	2,4
Misshandel, grov misshandel (ej med dödlig utgång)	23	35	44	71
* Misshandel, grov misshandel mot barn under 15 år	_1,6_	_2,1_	_2,7_	_6,1_
* Misshandel, grov misshandel mot kvinna 15 år eller äldre	_10_	_15_	_19_	_33_
* Misshandel, grov misshandel mot man 15 år eller äldre	_14_	_22_	_28_	_41_
Olaga hot	13	20	26	46
Brott mot frihet och frid utom olaga hot	9	15	18	24
Våldtäkt/försök till våldtäkt (av både barn och vuxna)	0,9	1,3	1,7	4,3
Sexualbrott utom våldtäkt och försök till våldtäkt	2,1	2,8	3,3	5,7
Brott mot allmän verksamhet	7,6	12	17	22
Våld mot tjänsteman, etc.				
Brott mot vapenlagen och lagen om förbud beträffande knivar m.m.	5,9	11	14	12
Rån (med och utan skjutvapen)	1,5	3,2	5,5	6,2
Skadegörelsebrott	11	17	19	17
Tillgrepp av bil	5	8,5	11	7,5
Stöld ur och från motordrivet fordon	4	6,3	7,6	5,2
Inbrott i bostad	1,7	2,7	3,5	2,7
Stöld i butik och varuhus	8,5	14	18	30
Bedrägeribrott, förskingring, trolöshet	15	22	27	37
Förfalskningsbrott	2,3	3,8	4,3	6,4
Rattfylleribrott	14	19	22	20
Övriga trafikbrott (TBL) (Vårdsöshet i trafik,etc.)	12	18	23	32
Narkotikabrott (NSL)	8,2	15	19	18

Tabell 7. Överrisker att vara registrerad för olika typer av brott bland män i olika grupper jämfört med män som är födda i Sverige av två svenskfödda föräldrar. Standardiserat med avseende på ålder och utbildning.

Män Standardiserat för ålder och utbildning	Överrisker att vara registrerad för brott		
	Ena föräldern född i Sverige	Båda föräldrarna födda utrikes	Själv född utrikes
Dödligt våld och försök till mord och dråp	*1,9*	*3,0*	*4,1*
Misshandel, grov misshandel (ej med dödlig utgång)	*1,5*	*1,9*	*3,0*
** Misshandel, grov misshandel mot barn under 15 år*	*1,4*	*1,7*	*3,9*
** Misshandel, grov misshandel mot kvinna 15 år eller äldre*	*1,5*	*2,0*	*3,4*
** Misshandel, grov misshandel mot man 15 år eller äldre*	*1,5*	*2,0*	*2,9*
Olaga hot	*1,6*	*2,1*	*3,7*
Brott mot frihet och frid utom olaga hot	*1,5*	*1,9*	*2,6*
Våldtäkt/försök till våldtäkt (av både barn och vuxna)	*1,5*	*2,0*	*5,1*
Sexualbrott utom våldtäkt och försök till våldtäkt	*1,3*	*1,5*	*2,7*
Brott mot allmän verksamhet	*1,6*	*2,3*	*2,9*
Våld mot tjänsteman, etc.			
Brott mot vapenlagen och lagen om förbud beträffande knivar m.m.	*1,8*	*2,4*	*2,1*
Rån (med och utan skjutvapen)	*2,1*	*3,6*	*4,0*
Skadegörelsebrott	*1,5*	*1,7*	*1,5*
Tillgrepp av bil	*1,7*	*2,1*	*1,5*
Stöld ur och från motordrivet fordon	*1,6*	*1,9*	*1,3*
Inbrott i bostad	*1,6*	*2,1*	*1,6*
Stöld i butik och varuhus	*1,6*	*2,1*	*3,5*
Bedrägeribrott, förskingring, trolöshet	*1,5*	*1,8*	*2,5*
Förfalskningsbrott	*1,6*	*1,8*	*2,8*
Rattfylleribrott	*1,3*	*1,6*	*1,4*
Övriga trafikbrott (TBL) (Vårdsöshet i trafik,etc.)	*1,5*	*1,9*	*2,7*
Narkotikabrott (NSL)	*1,8*	*2,3*	*2,2*

Tabell 8. Andelar som varit misstänkta för minst ett brott i olika brottstyper åren 1997-2001 i olika grupper i populationen. Kvinnor födda 1945-1981. Standardiserade andelar med avseende på ålder och utbildning. En del brottstyper saknar värden beroende på att antalet kvinnor är så lågt att standardisering inte är möjlig. De högsta andelarna är understrukna.

Standardiserat Ålder och utbildning Kvinnor	Andelar misstänkta per 1000 respektive grupp			
	Båda föräld-rarna födda i Sverige	Ena föräld-ern född i Sverige	Båda föräld-rarna födda utrikes	Själv född utrikes
Dödligt våld och försök till mord och dråp				-
Misshandel, grov misshandel (ej med dödlig utgång)	3,6	5,5	6,9	<u>10</u>
** Misshandel, grov misshandel mot barn under 15 år*	*0,5*	*0,6*	*0,8*	*<u>2,2</u>*
** Misshandel, grov misshandel mot kvinna 15 år eller äldre*	*1,7*	*2,7*	*3,3*	*<u>4,7</u>*
** Misshandel, grov misshandel mot man 15 år eller äldre*	*1,5*	*2,6*	*3,2*	*<u>4,4</u>*
Olaga hot	1,6	2,4	3,2	<u>5,5</u>
Brott mot frihet och frid utom olaga hot	2	2,9	3,3	<u>4,6</u>
Våldtäkt/försök till våldtäkt (av både barn och vuxna)				
Sexualbrott utom våldtäkt och försök till våldtäkt				
Brott mot allmän verksamhet (7 kap. BrB)	1	1,6	2	<u>2</u>
Våld mot tjänsteman, etc.				
Brott mot vapenlagen och lagen om förbud beträffande knivar m.m.	0,7	1,2	<u>1,9</u>	1
Rån (med och utan skjutvapen)				
Skadegörelsebrott	1,2	1,9	<u>2,3</u>	2,1
Tillgrepp av bil	0,7	1,1	<u>1,2</u>	0,4
Stöld ur och från motordrivet fordon	0,5	0,8	0,7	0,3
Inbrott i bostad	0,3	0,5	0,5	0,2
Stöld i butik och varuhus	5,4	7,8	9,7	<u>21</u>
Bedrägeribrott, förskingring, trolöshet	4,7	6,7	7,7	<u>9,1</u>
Förfalskningsbrott	1	1,4	<u>1,6</u>	1,5
Rattfylleribrott	1,9	2,6	<u>2,7</u>	1,8
Övriga trafikbrott (TBL) (Vårdsöshet i trafik, etc.)	1,7	2,5	3	<u>3,2</u>
Narkotikabrott (NSL)	1,9	<u>3</u>	<u>3</u>	1,9

Tabell 9. Överrisker vara registrerad för olika typer av brott bland kvinnor i olika grupper jämfört med kvinnor som är födda i Sverige av två svenskfödda föräldrar. Standardiserat med avseende på ålder och utbildning. En del brottstyper saknar värden beroende på att antalet kvinnor är så lågt att standardisering inte är möjlig.

Kvinnor Standardiserat Ålder och utbildning	Övverrisker att vara registrerad för brott		
	Ena föräldern född i Sverige	Båda föräldrarna födda utrikes	Själv född utrikes
Dödligt våld och försök till mord och dråp			
Misshandel, grov misshandel (ej med dödlig utgång)	*1,5*	*1,9*	*2,9*
** Misshandel, grov misshandel mot barn under 15 år*	*1,3*	*1,6*	*4,6*
** Misshandel, grov misshandel mot kvinna 15 år eller äldre*	*1,5*	*1,9*	*2,7*
** Misshandel, grov misshandel mot man 15 år eller äldre*	*1,7*	*2,1*	*2,8*
Olaga hot	*1,5*	*2*	*3,5*
Brott mot frihet och frid utom olaga hot	*1,5*	*1,7*	*2,4*
Våldtäkt/försök till våldtäkt (av både barn och vuxna)			
Sexualbrott utom våldtäkt och försök till våldtäkt			
Brott mot allmän verksamhet (17 kap. BrB)	*1,6*	*2*	*2,1*
Våld mot tjänsteman, etc.			
Brott mot vapenlagen och lagen om förbud beträffande knivar m.m.	*1,7*	*2,8*	*1,4*
Rån (med och utan skjutvapen)			
Skadegörelsebrott	*1,6*	*2*	*1,8*
Tillgrepp av bil	*1,6*	*1,6*	*0,6*
Stöld ur och från motordrivet fordon	*1,6*	*1,4*	*0,6*
Inbrott i bostad	*1,7*	*1,6*	*0,8*
Stöld i butik och varuhus	*1,4*	*1,8*	*3,8*
Bedrägeribrott, förskingring, trolöshet	*1,4*	*1,6*	*1,9*
Förfalskningsbrott	*1,4*	*1,6*	*1,6*
Rattfylleribrott	*1,4*	*1,5*	*1*
Övriga trafikbrott (TBL) (Vårdsöshet i trafik, etc.)	*1,5*	*1,8*	*1,9*
Narkotikabrott (NSL)	*1,5*	*1,5*	*1*

English summary

Crime among persons born in Sweden and other countries

Authors: Peter Martens, Stina Holmberg

Published by:
National Council for Crime Prevention (Brå)
P.O.Box 1386
SE-111 93 Stockholm
Sweden

Reference:
BRÅ-report 2005:17
ISSN 1100-6676, ISBN 91-38-32228-5

Available in Swedish from:
Fritzes kundservice
SE-106 47 Stockholm, Sweden

The objective of this study is to update the picture of registered crime among immigrants that has been presented in previous research. The primary intention has been to compare the findings from an earlier study conducted by the National Council for Crime Prevention (Brå) with corresponding data from more recent years. The most recent findings available on persons suspected of offences relate to the period up to and including the year 1989. Since this time, almost 300,000 refugees have arrived in Sweden. The number of persons born in Sweden to one or two parents who were themselves born abroad has also increased. At the same time, the recession of the 1990s has involved increased levels of problems for these groups. The proportion within these groups who were unemployed and dependant on welfare benefits increased, as did levels of residential segregation.

It is against this background that the National Council decided it was warranted to investigate how these factors have affected the extent to which persons from an overseas background are registered as suspects in connection with criminal offences. The crime period examined covers the five years between 1997 and 2001 inclusive, i.e. the period twelve years subsequent to that previously studied by the Council (1985-1989). The study relates only to persons registered as resident in Sweden during the period in question, and not to persons who only stayed in Sweden on a temporary basis.

THE PICTURE PRESENTED IN PREVIOUS SWEDISH STUDIES

Previous Swedish studies on the criminality of immigrants have shown that persons born outside Sweden have higher levels of registered crime than persons born within the country. In the National Council's study from the period 1985-1989, the findings showed that it was twice as common for

persons born abroad to be registered for criminal offences by comparison with persons born in Sweden to two Swedish born parents. Persons born in Sweden to one or two foreign-born parents were also registered for crime more often than those with two Swedish born parents. For this group, it was 1.5 times as likely to be registered as crime suspects.

INTERNATIONAL STUDIES HAVE PRODUCED RESULTS THAT DIFFER IN PART FROM THOSE FOUND IN SWEDEN

The majority of current international studies on registered crime, like their Swedish counterparts, show that persons born outside the country in question tend to be registered in connection with criminal offences to a greater extent than persons born within the country. There are a number of older, American studies, however, which show the opposite, namely that persons who have migrated to a new country tend to commit offences to a lesser extent than persons born within the country to two parents who were also born there.

International studies have also focused special attention on crime among those born in the new country but to one or two parents born overseas. The general picture produced by these studies indicates that this group is registered for crime to a greater extent than both those born overseas and those born within the country to two native born parents.

When these results are interpreted, emphasis is often placed on the notion that some children born to non-native parents, who grow up in the new society, are torn between two cultural worlds. They often experience their situation and their future possibilities as more limited than others of the same age whose parents were born within the country, which may lead to their becoming frustrated and alienated.

THE MAJORITY OF THOSE REGISTERED FOR CRIMES ARE PERSONS BORN IN SWEDEN TO SWEDISH BORN PARENTS

The National Council's study includes all those persons aged between 15 and 51 years of age who were registered as resident in Sweden in 1997. This group comprises approximately 4.4 million individuals. Slightly under 60 per cent of the almost 1,520,000 offences for which these persons were registered during the period covered by the study can be attributed to persons who were born in Sweden to two Swedish born parents. Almost one quarter of the crimes are registered to persons born overseas, and almost twenty per cent to persons born in Sweden to one or two parents born abroad.

Using this as its point of departure, the National Council has attempted to estimate how the *total number* of reported offences is distributed across different groups. The picture then changes somewhat, primarily because those offences committed by persons not registered as resident in Sweden are also included. This group is estimated to account for seven per cent of the offences reported during the study period. This represents an increase from the figure of three per cent noted in the National Council's previous study.

THOSE BORN ABROAD ARE REGISTERED FOR OFFENCES MORE OFTEN THAN PERSONS BORN IN SWEDEN

By far the majority of all those included in the groups examined in the study have not been suspected in connection with any offences during the five year study period. This is true irrespective of ethnic background. The proportions of the different groups not suspected of any offences at all varies between 88 and 95 per cent.

The proportion suspected of offences is higher however among those born outside Sweden or who have one or two foreign-born parents, by comparison with those born in Sweden to two Swedish born parents. It is two and a half times as likely for persons born abroad to be registered as crime suspects as it is for Swedish born persons with both parents born in Sweden. They thus have a ”relative risk” of 2.5. For those born in Sweden to two foreign-born parents, it is twice as common to be registered as it is among persons born in Sweden to two Swedish born parents. For this group, then, the ”relative risk” is 2. Among those with one Swedish born and one non-Swedish born parent, the risk is 1.4 times as great. Thus the pattern that emerged in the National Council's previous report, namely that the risk of being registered for crime was lower among the Swedish born ”children of immigrants” than it was among those who had themselves migrated to Sweden, is also apparent in this new study.

RELATIVE RISK HIGHER FOR SOME OFFENCES THAN FOR OTHERS

If the material is broken down into different offence types, the proportion of suspects from each background group becomes appreciably smaller. The proportion of persons born abroad that are suspected in connection with a theft offence (Chapter 8 of the Swedish Penal Code – *Brottsbalken*), or a crime against the person (Chapter 3), which includes assault offences, lies at slightly over four per cent for each offence category over the course of the five year observation period. For other types of crime, the proportion of foreign-born persons in the population is lower. At the same time, it may be noted that the relative risk for being registered for crime among persons born overseas is greater for certain offences than it is for others. It is four times as likely, for example, for foreign-born persons to be suspected of lethal violence and robbery as it is for persons born in Sweden to Swedish born parents. This involves 0.03 per cent of persons born overseas being suspected in connection with lethal violence during the study period and 0.35 per cent being suspected of robbery.

”CHILDREN OF IMMIGRANTS” ARE MORE COMMONLY REGISTERED FOR TYPICAL YOUTH CRIMES

On the whole, those born in Sweden to at least one overseas born parent assume an 'in-between' position as regards the question of being suspected of criminal offences. It is less common for members of this group to be suspected in connection with various types of crime than it is for those who were themselves born overseas, but it is more common than among persons born in Sweden to two Swedish born parents. There are however certain types of offences that are more common within this group than they are in

either of the other two groups. These offence types primarily involve categories of crime where a large proportion of the offences are generally committed by youths (irrespective of background). These involve car thefts, vandalism, drunken driving, drug offences including offences that only involve personal consumption, and crimes against the Weapons Act (*vapenlagen*) and the Knives Act (*knivförbudslagen*).

THE PICTURE IS RELATIVELY STABLE IN COMPARISON WITH THE COUNCIL'S PREVIOUS STUDY

If the findings from the current study are compared with those produced in the National Council's previous study, the picture that emerges is relatively unchanged. For those born in Sweden to one or two foreign-born parents, the relative risk is more or less the same as that noted twelve years ago; 1.6 as compared with 1.5 in the previous study. Among those persons born abroad, the size of the relative risk has increased somewhat, from 2.1 in the previous study to 2.5 in the current one.

ARE THESE LEVELS OF RELATIVE RISK TO BE CONSIDERED HIGH?

Whether or not the levels of relative risk presented by the different groups are to be considered high may be a matter for debate. To take one example, the difference between men and women as regards crime is greater than the differences based on whether or not a person was born in Sweden. It is 3.5 times as likely for men to be suspected of crimes as it is for women. With regard to more serious offences, the differences between men and women are greater still. Furthermore, it is six times as likely for persons from families registered as having received social welfare benefit to be registered for crime as it is for persons from families who have not been in receipt of such benefits.

LEVELS OF OVER-REPRESENTATION GREATER AMONG GROUPS FROM CERTAIN AREAS OF THE WORLD THAN OTHERS

The proportion of persons suspected of offences is greater in groups from certain geographical areas than it is in those from others. This is the case for certain parts of Africa, such as North Africa, for example, and for Western Asia. Those coming from West European countries, South-East Asia and from the USA, Canada, Australia and New Zeeland comprise the groups of those born outside Sweden who are registered as crime suspects least often. The factor that distinguishes the areas whose emigrants are suspected of offences in Sweden to a particularly large extent is that the living conditions in these areas are unlike those in the western world. In addition, those moving to Sweden from these areas have often been ”forced” to leave their homelands as refugees, whereas those arriving from western countries most often come more of their own free will.

The high level of relative risk noted among North Africans does not however mean that persons from North Africa are responsible for a large proportion of the offences that are linked to crime suspects in Sweden. On the contrary they account for a very small proportion of these offences. The groups that dominate in this regard are those from the Nordic countries.

Persons from Finland, Norway, Denmark and Iceland account for almost five per cent of those suspected of offences, whereas the corresponding figure for North Africans is 0.7 per cent. Amongst other things, of course, this is a result of the fact that the number of persons living in Sweden who were born in North Africa is not very large. The number of immigrants moving to Sweden from her Nordic neighbours is much larger.

IMMIGRATION IN EARLY CHILDHOOD CONSTITUTES A PROTECTIVE FACTOR AGAINST INVOLVEMENT IN CRIME

International research shows that persons born abroad who move to the new country of residence during their first years of life find it easier to adapt than those who arrive once they have reached school-age. The National Council's study indicates that this general observation also holds in relation to criminal behaviour. Those who migrated to Sweden at a very young age, i.e. before starting school, are registered as suspected offenders to a relatively minor extent. Persons who were of school age, up to and including the late teenage years, when they arrived in Sweden, comprise the group whose members were most often registered in connection with crime.

LEVELS OF RELATIVE RISK DIMINISH WHEN OTHER SOCIAL FACTORS ARE TAKEN INTO CONSIDERATION

We know from previous research that certain background factors, such as age and gender, covary with the risk for involvement in crime. Against this background, the National Council has subjected the material to a standardisation procedure in relation to gender, age, level of education and occupational income. This standardisation means that the different groups have been ”equalised” in relation to these factors by means of statistical procedures. On the basis of these statistical calculations, all groups are assigned the same proportions of men, younger persons etc. Once the material has been standardised in this way, the level of relative risk among those born abroad is reduced from 2.5 to 2.1. The size of the relative risk among those born in Sweden to two foreign-born parents also diminishes substantially from 2.0 to 1.5. One reason for this is that these groups contain a larger proportion of young men with low levels of educational attainment and income by comparison with those born in Sweden to two Swedish born parents.

By contrast, the size of the relative risk is not affected to any appreciable extent among persons born in Sweden with only one parent born abroad. One explanation for this is that this group's ”profile” in relation to the factors discussed is more similar to that of those born in Sweden to two Swedish born parents.

Discussion

THE PICTURE IS MUCH THE SAME AS IN THE NATIONAL COUNCIL'S PREVIOUS STUDY

Immigrants' risk of being registered for crime has not changed in any pronounced way since the previous study conducted by the National Council, which related to the situation at the end of the 1980s. This means that:

- The vast majority of immigrants are not registered in connection with crime, either in the previous study or the current one.
- The relative risk for being registered in connection with crime has increased among persons born abroad, but is more or less unchanged among those born in Sweden to one or two foreign-born parents. Among those born outside Sweden, the size of the relative risk has increased from 2.1 to 2.5. If one standardises in order to take into account group differences in relation to age, gender, level of education and income, the relative risk among those born outside Sweden diminishes to 2.1.
- The increase in the size of the relative risk among those born abroad is not due to certain groups of immigrants being registered in connection with crime to a greater extent today than they were twelve years ago. The increase is instead explained primarily by an increase in the number of persons in Sweden who belong to those refugee groups that previous research has already shown to have a particularly high level of relative risk.
- The pattern noted in the previous study that the ”children of immigrants” are in Sweden registered in connection with crime to a lesser extent than those who have themselves migrated to Sweden, which is unusual from an international perspective, is also found in the current study.

The fact that the picture of immigrants' crime has changed so little may seem remarkable given the changes that have occurred in Swedish society during the 1990s. Sweden has witnessed both the arrival of sizeable new groups of refugees, and a worsening of the situation on the labour market whose effects have been particularly negative for immigrants. The proportion of those who have migrated to Sweden who live in ”poverty”[20] has increased, as has the level of residential segregation. The fact that immigrants' relative risk for being registered in connection with crime has remained relatively constant over a long period of time, despite both a gradual increase in the number of persons who have themselves migrated to Sweden, and changes in the surrounding society that meets them, is however something that has already been noted in previous studies. Thus in von Hofer, Sarnecki and Tham's study from 1997, it was shown that the relative risk among immigrants for being convicted of offences had remained relatively constant since the 1970s. They too felt there was good reason to emphasise the fact that the trend had been so stable, despite changes in the reasons underlying immigration – from labour force immigration to refugee immigration and the immigration of family members of those already resident in Sweden – and despite the fact that immigrants are arriving from increasingly distant countries.

[20] i.e. persons with a total annual income below the social allowance standard.

IS THE RELATIVE RISK DUE TO IMMIGRANTS COMMITTING OFFENCES MORE OFTEN, OR IS IT A RESULT OF DISCRIMINATION?

Even if the size of immigrants' relative risk for being registered in connection with crime has not increased very much since the National Council's previous study, it has been found to exist in this study too. How then can this higher level of risk be understood? The question that must first be discussed is that of the extent to which these relative risks are the result of actual differences in levels of involvement in crime between persons with an immigrant background and those who do not have such a background. Or are relative risks primarily the result of a process of selection when crimes are reported or attended to by the police?

Based on the knowledge available at the present time, the National Council's assessment is that selection processes associated with the reporting of offences to the police and police investigative activities may explain a certain amount of the relative risk for being registered in connection with crime noted in this report. It is also reasonable to assume that this selection effect is greater the more a given group differs culturally and in appearance from persons with a Swedish background. This would suggest that the overestimation of the group's actual level of involvement in crime would be particularly substantial for those groups with the highest levels of relative risk, i.e. those from certain parts of Africa and Western Asia. If it had been possible to study the actual criminality of different groups, then the differences in the proportion committing offences are likely to have been somewhat smaller than those presented in this study.

The National Council's assessment, however, is that this selection effect nonetheless only explains a small part of the relative risk noted, and that the results presented in the report may be used in order to discuss patterns and trends in relation to criminality within different groups.

FACTORS THAT MAY CONTRIBUTE TO IMMIGRANTS COMMITTING CRIMES MORE OFTEN THAN OTHERS

What is it then in the life-situation experienced by immigrants that might explain their being registered in connection with crime more often than others? There are three main factors that are usually emphasised in this context:

- It is difficult to make the break from one's homeland and settle down in a different country.
- Social factors that generally increase the risk for involvement in crime are more common among immigrants.
- The reception given to immigrants in Sweden is flawed.

DIFFICULT TO MAKE THE BREAK FROM ONE'S HOMELAND AND MOVE TO A DIFFERENT COUNTRY

The thing that all immigrants who come to Sweden have in common is that they have made a break from their homeland and have settled in a different country. To leave one's homeland and the ties one has there on a more or less permanent basis involves a large number of difficulties, irrespective of the reason for emigration. One is forced to separate oneself from an environment one knows well, from friends and from relatives. One then arrives

in an unfamiliar environment, with a new language and to a varying extent also a new culture. For many of the refugees who arrived in Sweden during the 1990s from countries suffering the effects of war, there are additional difficulties associated with the fact that they have had traumatic experiences both within their homeland and during their flight from the country, which they have to work through at the same time as they are to be introduced into Swedish society (Allwood & Franzén, 2000). In spite of these difficulties, the majority of immigrants succeed in adapting to their new life in Sweden. Among those who feel alienated and experience their life-chances to be inadequate, however, the risk for criminal behaviour may increase (Martens 1997; von Hofer, Sarnecki & Tham, 1997).

SOCIAL FACTORS THAT INCREASE THE RISK FOR INVOLVEMENT IN CRIME

A large number of studies have shown that as a group, persons born abroad have poorer social opportunities and a worse social situation than the average Swede. This is the case in relation to education, for example, work, income, housing and physical and mental health. These factors generally affect the risk for involvement in crime. The National Council shows in one section of the current study that the findings are affected when the material is standardised to ”equalise” all of the groups examined in terms of their level of education and occupational income (and also age and gender). When this is done, the between-group differences in the proportions that are registered in connection with crime diminish somewhat. Occupational income appears to be particularly significant in this context. It is also possible that a further analysis of differences in living conditions would produce additional ”explanations” of the relative risk for being registered in connection with crime noted among those born outside Sweden.

FLAWS IN THE RECEPTION RECEIVED BY IMMIGRANTS

The third possible explanation, which is closely linked to the two already discussed, is that the reception received by immigrants in Sweden does not serve to overcome the difficulties they face in the way that it should. Several researchers have argued that widespread prejudices about groups of immigrants contribute to public sector agencies and various institutions sometimes subjecting immigrant groups to a structural negative discrimination (de los Reyes & Winborg, 2002; Kamali, 2005). This is perhaps made most visible in the research focusing on the situation of immigrants on the labour market (Höglund, 1998; Sidebäck et al., 2000; SOU 2001:79). Prejudice may also serve as a contributory explanation for the increasingly marked level of ethnic residential segregation, however. In certain areas, this has reached a point where families, children and youths born outside Sweden hardly ever meet and talk to persons who do not themselves have a non-Swedish background. This segregation involves a risk for the intensification of an ”us and them” perspective, which will worsen the possibilities for immigrants to integrate in Sweden and to feel a sense of solidarity in relation to Swedish society. Particularly among youths, these factors are likely to involve an increased risk for crime.